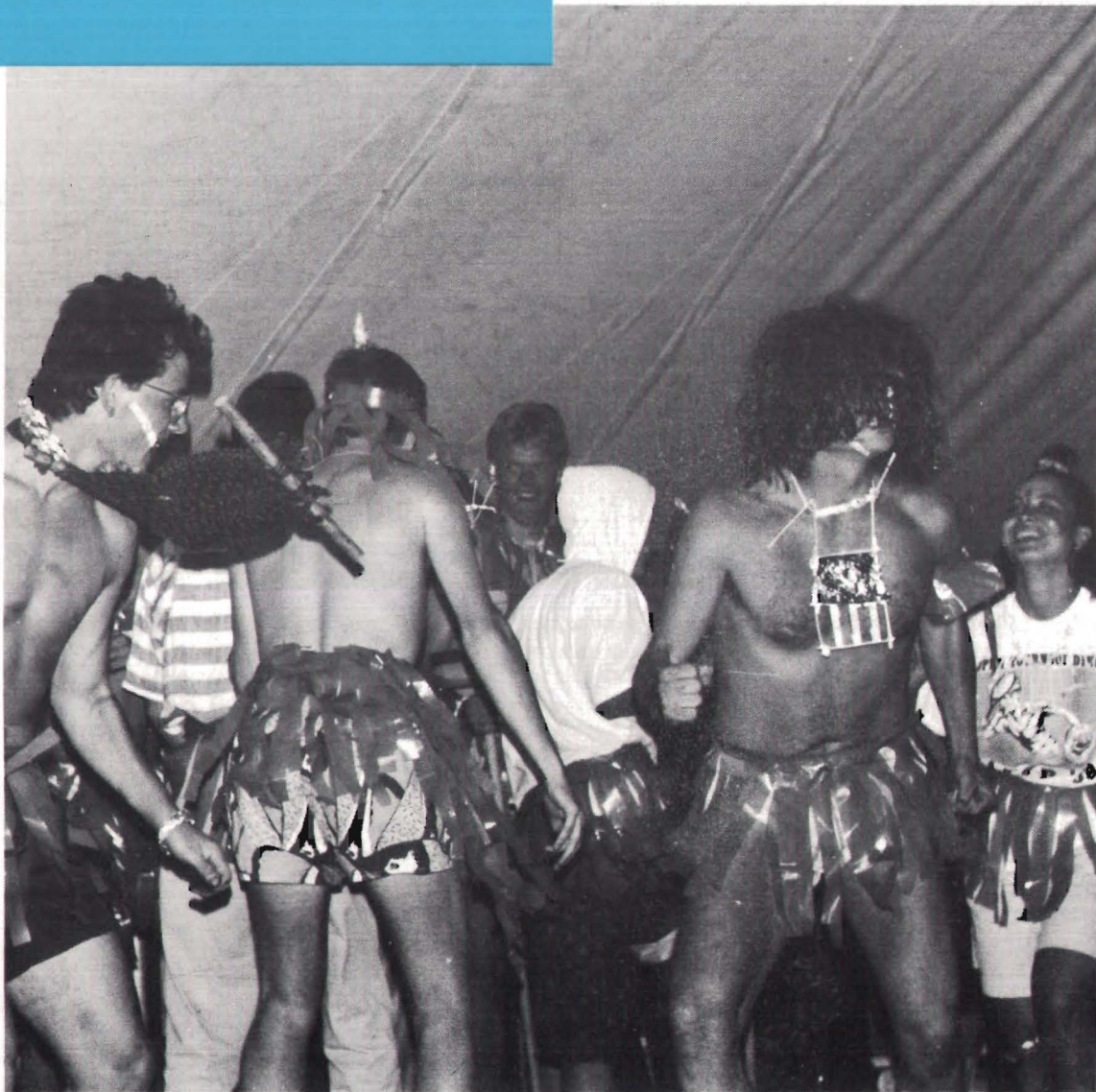

ROSTRA

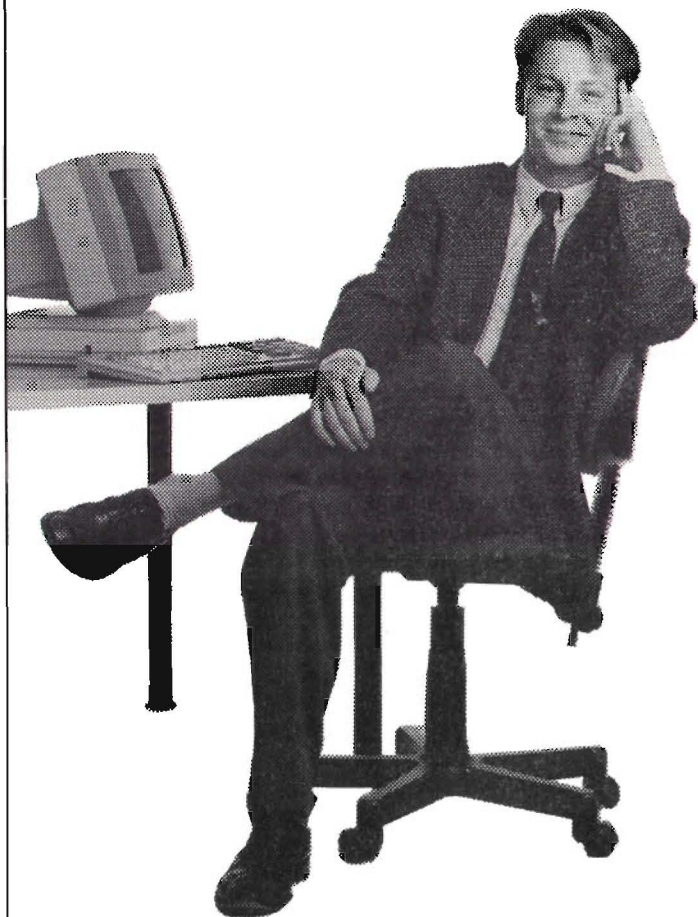
ECONOMICA

*Introductie eerstejaars
Summercourse I.B.M.
Oplossing voor de overheidsschuld?*

**PAUL (24), REEDS ÉÉN JAAR
IN OPLEIDING VOOR ACCOUNTANT,
IS OP ZOEK NAAR EEN COLLEGA...**

**...MET DE BUL BEDRIJFSECONOMIE
OP ZAK EN DE AMBITIE OM
DOOR TE GROEIEN.**

Bij VB voelde ik mij meteen thuis. Elke dag is anders. Ik werk in steeds wisselende teams. Ik heb zo'n 30 collega's. Wij werken prima samen, van hoog tot laag. We hebben het alleen wat druk. Vandaar dat wij er graag nog iemand bij willen hebben. Die, net als ik vorig jaar, binnenstapt als afgestudeerd Bedrijfseconoom en er tegenaan wil. Voor mij was dit de start van een boeiende baan, waarin ik werk en post-doctorale studie accountancy combineer.

Ik kom bij verschillende cliënten en word voor uiteenlopende problemen geplaatst. Zo leer je veel en kun je snel doorgroeien.

VB is een veelzijdig accountantskantoor met een dertigtal vestigingen in Nederland. Voor onze cliënten verzorgen wij de controle, maar

zij vragen ons ook als adviseur bij informatievoorziening, organisatieverandering en belastingvraagstukken.

Mijn salaris is prima. De verdere arbeidsvoorwaarden (auto, PC, verlof) hoor je in een persoonlijk gesprek. Die zet ik niet allemaal in deze advertentie. Lijkt het je wat? Bel dan voor meer informatie en/of een oriënterend gesprek het onderstaande telefoonnummer. Je stoel staat al klaar.

070-738388

VB Accountants

Nassaulaan 12, postbus 19331, 2500 CH 's-Gravenhage, telefoon 070-738484

VB IS GEVESTIGD IN AMERONGEN, ASSEN, BENNEKOM, BERGEN OP ZOOM, BILTHOVEN, BREDA, BREUGEL, DELDEN, DOETINCHEM, DORDRECHT, DRACHTEN, HAARLEM, HEERENVEEN, DEN HELDER, HELMOND, HENGELO, 's-HERTOGENBOSCH, LEEUWARDEN, LELYSTAD, MAASTRICHT, NIEUWEGEIN, ROERMOND, TIEL, TILBURG, VEENDAM, VENLO, VLAARDINGEN, VLISSINGEN, WORMERVEER, ZOETERMEER EN ZWOLLE. HET HOOFDKANTOOR IS GEVESTIGD IN 's-GRAVENHAGE.

Redactioneel

De tafelmanieren, toch een symbool van beschaving, worden steeds minder in acht genomen.

's Morgens om 11 uur begint het al. Als de eerste broodjes kroket worden afgehaald. Men neemt grote happen en de vieze vleespasta spuit eruit. Druipt langzaam op tafel. In gedachten spreek ik het volkje toe, ik zal eens even flink van leer trekken. De jonge wilden kijken mij met hun grote ogen nietsvermoedend aan. De kaken langzaam het ene na het andere kleffe kantine broodje vermalend. De plastic zakjes waar de boter nog aanleeft worden achteloos op de tafeltjes geworpen om daar te blijven liggen tot dat het schoonmaakpersoneel aantreedt.

De massa veegt de broodkruimels van hun mond en hun vochtige vingertjes drukken in de weke bolletjes. Het wordt mij rood voor de ogen bij de aanblik van die verwildering der zeden. Deze mutanten van het menselijk ras, de studenten economie.

ROSTRA

E C O N O M I C A

Blad van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie aan de Universiteit van Amsterdam
nummer 161, september 1989

Redactie

*Drs. J. de Buis
Lucas Daalder
Marjory Haringa
Martijn van den Heuvel
Jacco Knotnerus
Martine Krijnen
Stijn van der Krogt
Raoul Leering
Pieter van der Meché
Luc Moers
Drs. M. Schulp
Bas Verheijen
Jasper Wesseling
Jobs Weverling*

Redactie

Rostra Economica, Kamer 2386
Jodenbreestraat 23, 1011 NH Amsterdam
Telefoon: (020) 525 2497
Ingezonden brieven, artikelen en studierapportages kunnen worden ingekort.

Adreswijzigingen

Studentenadministratie, Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam

Oplage

9x per jaar in een oplage van 4400 ex.

Advertenties

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar.
Opdrachten schriftelijk t.a.v. de redactie.

Advertenties in dit nummer van

ABN
KPMG Klynveld
Price Waterhouse
Unilever
VB accountants

Zet- en drukwerk:
Kaal Boek, (020) 26 29 08.

ISSN 0166 - 1485

Inhoud

- 4 Big Blue in België
Marjory Haringa
- 5 In memoriam Dr. Hendrik W. ter Hart
J.G. Lambooy
- 6 Uw hersens als belegging: welkom eerstejaars!
J.G. Lambooy
- 7 Komt er praktijk naast theorie?
P. Limvers, J. van Nederveen, P. Raming
- 10 Groei en overheidsschuld
Dr. C. van Ewijk
- 12 Het gebruik van computers in de economische wetenschappen
Dr. H.M. Amman
- 16 Een week met:
Erik Dirksen
- 18 Ieder krijgt wat hij verdient
Jacco Knotnerus, Jasper Wesseling
- 21 Dalebout, geniaal of krankzinnig?
Raoul Leering
- 23 Nog even dit!
Anne-Ismaël Leemhuis

Big Blue in België

Afgelopen zomer organiseerde IBM een summercourse, een manier waarop meerdere grote ondernemingen zich de laatste jaren profileren. Het ruim op te vatten doel van de cursus was een bijdrage te leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers. Hoe dit in zijn werk ging volgt in onderstaande verslag.

Marjory Haringa

Na een positief respons op de ingestuurde motivatie en curriculum vitae werden de 34 deelnemers verzocht zondagavond 20 augustus om half tien op het station in Brussel te staan om vandaar met de bus naar La Hulpe te worden gebracht. In La Hulpe bevindt zich het IEC, het internationale opleidingscentrum van IBM.

Bij aankomst in het IEC werden we meteen geconfronteerd met de IBM mentaliteit van inventiviteit; een verwacht ontvangstwoordje en wegwijzer bleven uit. We ontvingen onszelf daarom maar in de bar van het IEC, een plaats bij uitstek om elkaar alvast wat te leren kennen.

Maandagochtend kregen we dan de introductie tot de summercourse van onze begeleiders Bram Bakker en Dirk Olivier, beiden werkzaam als sales manager bij IBM Nederland. Ze kondigden een week aan van hard werken waarbij inzicht verstrekt zou worden in de wijze waarop IBM zich opstelt als partner van zijn klanten, als werkgever opereert en in Nederland functioneert. We kregen een rooster waarop maandag tot en met donderdag geheel volgepland stond met lezingen, reviews en etentjes. Tevens werd de groep opgedeeld in groepjes van zes.

De lezingen werden gegeven door IBM'ers die gespecialiseerd waren in het specifieke vakgebied. Om te laten zien of we de uiteenzettingen begrepen hadden en wat we ervan vonden moest aan het eind van elke dag een persoon per groepje een review als presentatie houden. Eveneens vroegen de begeleiders ons maandag of we voor vrijdag een presentatie konden voorbereiden over de vraag waarom jij jezelf interessant acht voor IBM. Hiervoor kregen we 's avonds de tijd om er iets van te maken.

Presentaties

Opdat de presentaties goed zouden verlopen vertelde Bakker een aantal facetten van het presenteren. Het grootste en meeste bekende probleem bleek dat van

een onzekere of verlegen spreker. Bij deze spreker komen vaak de irrationele ideeën naar boven dat de toehoorders hem aardig moeten vinden en dat hij het perfect moet doen, hetgeen hem paniekerig maakt. Het beste is om tijdens de presentatie hier niet aan te denken en juist te zorgen dat je empathie voor het publiek hebt, dat wil zeggen dat je je verplaatst in andere mensen. Presenteren is niet een kwestie van overleven, maar van creëren, waarbij je KISS in de gaten houdt: keep it simple stupid. Voor een leidinggevende functie is het van groot belang dat je goed kunt presenteren.

Organisatie

IBM bestaat uit een hiërarchie van managers, eerste- tot en met vierdelijnsmanagers. De eerstelijns managers beheren het operationele veld, terwijl zij rapporteren aan de tweedelijns managers en deze rapporteren weer aan de derde enzovoorts. Elke manager heeft ongeveer tien mensen onder zich. De directie van IBM Nederland bestaat uit vijf leden, die respectievelijk directeur zijn van de afdelingen businessplans and controls, marketing, international operations, personeelszaken en financiën. Aan de top als general manager bevindt zich momenteel R. van Hoeken. Behalve het financiële gedeelte, werd elk van deze afdelingen door de lezingen belicht.

IBM, dat bekend staat als een arrogante en starre onderneming, poogt er momenteel een flexibele organisatie van te maken. Ze moet wel, wil ze binnen de steeds turbulenter wordende markt goed kunnen blijven opereren. Vroeger automatiseerden bedrijven slechts centraal (data processing), terwijl men tegenwoordig spreekt van een markt van informatisering. Iedereen moet met elkaar kunnen communiceren waardoor p.c.'s, opleidingen en andere diensten een toenemend aandeel van de markt veroveren. Door deze ontwikkeling veranderende markt, die daardoor op te splitsen viel in meerdere segmenten, met als gevolg dat er veel kleine bedrijfsjes ontstonden

om in één van de segmenten te opereren. Dit zorgde voor toegenomen concurrentie en het werd voor IBM een noodzaak om in elk segment te opereren teneinde een completer pakket aan de klant te kunnen bieden.

De markt

Nog niet zo lang geleden was IBM een produktgericht bedrijf en niet marktgericht. Momenteel, zij het wat laat, verschuift deze markt van een verkopersnaar een kopersmarkt, dat wil zeggen dat de klant bepaald wat er op de markt komt en niet de bedrijven. Eveneens vindt er binnen de bedrijfstak een shake-out plaats, ondernemingen verdwijnen, terwijl enkele grote blijven bestaan. Er zullen door de hoge toetredingsbelemmeringen weinig bedrijven meer binnen de bedrijfstak proberen te komen. Nog een kenmerk van de informatiemarkt is dat de groei niet meer zo hoog is als men gewend was hetgeen concurrentieverhogend werkt. Momenteel groeit het software gedeelte sneller dan het hardware gedeelte van de markt. Zet men IBM af op de produktlevenscyclus dan bevindt ze zich op het omslagpunt, waarop ze nog een tijdje hoopt te blijven hangen door het uitvinden van bijvoorbeeld steeds nieuwe toepassingsmogelijkheden binnen de software.

De toegenomen concurrentie en afnemende groei knabbelen aan de marges, met als gevolg dat er een druk omlaag komt te staan op de kosten. Echter, door het personeelsbeleid dat IBM voert, blijkt het heel moeilijk om deze kosten te verlagen. Het bedrijf garandeert namelijk Full Employment, waarmee ze overbodig geworden werknemers omscholen en herplaatsen, in plaats van te ontslaan. Het Full Employment-idee vloeit voort uit het „respect voor het individu” dat IBM hoog in het vaandel houdt. In tijden van voorspoed kunnen ze dit doorvoeren, zullen ze echter hun principes in de jaren wanneer winsten minder hard toestromen blijven volhouden? Ze zeggen van wel.

Sollicitant

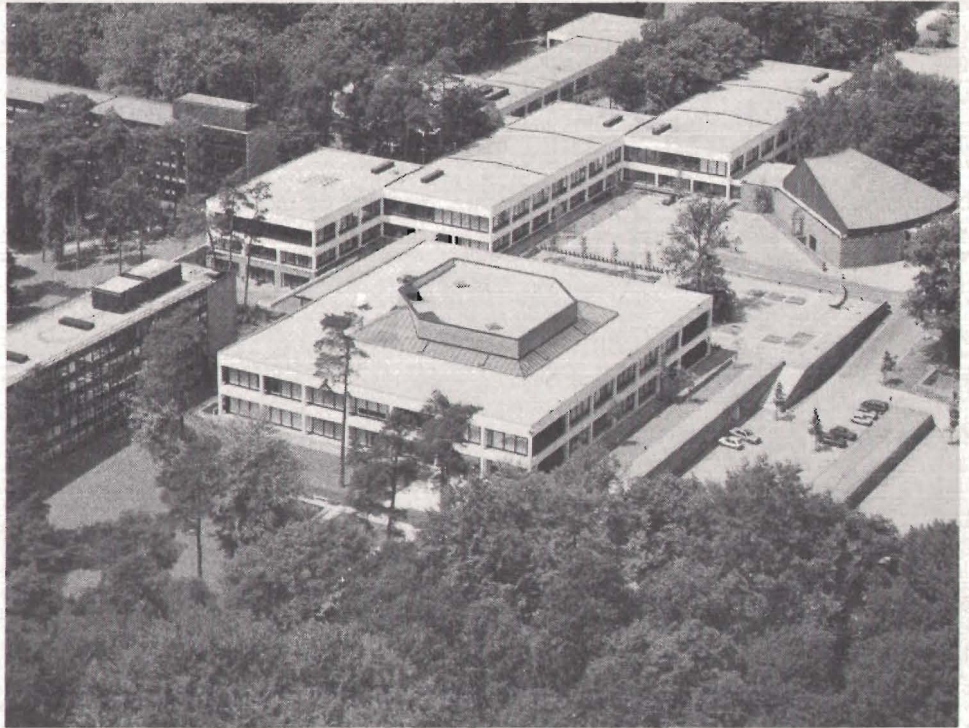
Welke eisen stelt IBM eigenlijk aan zijn managementpotentieel? Alvorens ze met een sollicitant spreken moet deze aan de voorwaarden van kennis en ambitie hebben voldaan. Vervolgens volgt er een hele lijst van persoonlijke eigenschappen, zoals inzet, ondernemendheid, flexibiliteit, persoonlijkheid enzovoorts, waarover een potentieel manager moet beschikken. Of de persoonlijkheid van de sollicitant geschikt is, maakt men allereerst op uit de curriculum vitae en vervolgens uit de gesprekken. Uit de activiteiten die je naast je studie ontplooit hebt kunnen ze al een beetje opmaken met wat voor persoon ze te maken hebben. Overigens halen ze de zogenaamde c.v.-jagers er meteen uit, omdat zij niet relevant zijn.

Businessgame

Na twaalf lezingen te hebben gevolgd die elk anderhalf à twee uur duurden, kwam donderdag middag professor Lambrechts van de Universiteit van Leuven met een businessgame. Na een college te hebben gegeven over de Theory of Constraints, moesten we zelf op de computer een spel doen, waarbij je in een fabriek met een aantal machines zoveel mogelijk moest produceren en opbrengen. Om het zo efficiënt mogelijk te laten verlopen bleek dat je het beste eerst de bottleneck machines kon opzoeken en van daar uit verder redeneren.

Hoewel het een nuttig spel was, voldeet het niet aan de verwachtingen van een businessgame. We hadden meer iets commercieels dan iets industrieels verwacht, bijvoorbeeld het opzetten van een bedrijf. Eerder deze week hadden we vragen voorbereid voor een gesprek met een directielid, de heer Lundqvist. Hij kon deze vragen van tevoren inzien, waardoor het geen gesprek werd, maar een lezing waarin onze vragen werden beantwoord.

De week terugkijkend, was het een energerende, langzame en gezellige week. De cocktail en het officiële diner, waaraan ook IBM-ers deelnamen, gaven een extra dimensie aan de week, waarmee we nog iets verder in de keuken van IBM konden kijken. Enige kanttekeningen waren dat de week als vrij passief werd ervaren, waarbij de tijdslimiet tot waar toehoorders geconcentreerd kunnen luisteren ver werd overschreden. Er waren geen jonge werknemers die over hun ervaringen binnen IBM konden vertellen, hetgeen voor potentiële werknemers juist erg interessant kan zijn. Niettemin droeg deze week bij aan een lichtblauwe persoonlijke ontwikkeling.

Het opleidingscentrum van I.B.M.

In memoriam Dr. Hendrik W. ter Hart

Henk ter Hart overleed 26 augustus 1989, op 53 jarige leeftijd. Hij was na een operatie, ongeveer drie jaar geleden, schijnbaar hersteld, maar moest nu wederom worden behandeld. Voor velen in onze Faculteit, maar zeker voor ons als medewerkers van het Economisch-Geografisch Instituut, is dit een hard aankomend afscheid geweest van een minzaam mens en een wetenschapper die nog heel actief bezig was met zijn werk. Hij heeft net niet meer meegemaakt dat ons gezamenlijke boek over Stedelijke Economie werd gepubliceerd.

Henk ter Hart werd algemeen beschouwd als een expert op de gebieden

van stedelijke economie en de ontwikkeling van vastgoed. Vooral zijn kennis van de vestigingsplaatstheorie van kantoren was groot. Hij publiceerde daarover ook zijn proefschrift, dat in 1978 verscheen. Zijn werkwijze en zijn omgangsvormen kunnen het best getypeerd worden met het begrip 'zorgvuldig'. Dat gold ook voor de manier waarop hij met collega's en studenten omging. De studenten verliezen in hem een voortreffelijk docent, de medewerkers van de FEE een uitmuntend collega, de mensen van het EGI een goede vriend.

J.G. Lambooy

Uw hersens als belegging: welkom eerstejaars!

J.G. Lambooy (dekaan)

De 'labour economist' Professor Gary Becker van de 'Chicago School' houdt zich al jaren bezig met de vraag of studeren een goede investering is. Je zou bijvoorbeeld na het VWO ook direct een leuke baan kunnen zoeken en dus meteen al geld kunnen verdienen. Het kiezen voor de studie houdt voorts ook in dat het risico op je investering hoog is, omdat je tussentijds kunt falen.

Uit allerlei studies blijkt nu dat studeren - en zeker technische en economische wetenschappen - een uitstekende belegging is. U kunt dus gerust uw hersens in onze faculteit beleggen. De kans is groot dat u er later veel plezier van zult hebben! Hopelijk zal dat plezier zich evenwel ook uitstrekken tot de studie zelf. (Economie is overigens niet een studie om te lachen; er moet hard worden gewerkt.)

Gelukkig is de Faculteit -ondanks de reeds grote omvang- volop bezig om allerlei vernieuwingen door te voeren, die ten goede komen aan de studenten. Zo zullen dit jaar nieuwe vakken als Luchtvaartconomie, Vastgoedeconomie, Technologie en Economie en Politieke Economie worden aangeboden.

De faculteit stelt het ook op prijs als u niet alleen studeert, maar ook actief bij de Faculteit betrokken bent, via de studentenverenigingen.

Namens het Faculteitsbestuur heet ik u van harte welkom.

Komt er praktijk naast theorie?

Een studenten trainingscentrum; praktische vaardigheden voor economiestudenten

Op onze faculteit is duidelijk behoefte aan cursussen in bepaalde praktische vaardigheden zoals vergadertechnieken, onderhandelen, presenteren, rapporten schrijven enz. Studenten geven dat aan in een enquête; docenten klagen dat studenten niet kunnen praten en schrijven; ook de toekomstige werkgevers geven duidelijke signalen dat ze, naast voldoende kennis, bepaalde vaardigheden wensen. Hier de resultaten en conclusies van een onlangs gehouden enquête die onder 500 economiestudenten werd gehouden.

Philip Limvers, Jan van Nederveen, Patrick Raming

Aan deze faculteit worden geen cursussen in praktische vaardigheden verzorgt, terwijl die wel worden getoetst bij scripties, referaten e.d. Ook toekomstige werkgevers (bedrijfsleven en overheid) geven signalen dat ze behoefte hebben aan afgestudeerde die getraind zijn in bepaalde vaardigheden. Voor het goed functioneren in een organisatie zijn vaardigheden als onderhandelen, presenteren, rapporten schrijven enz. van groot belang.

Dit was voor de initiatiefnemers (de auteurs van dit artikel), twee student-assistenten van de vakgroep Bedrijfseconomie en een medewerker van de vakgroep Bedrijfsinformatica, aanleiding om te onderzoeken of er bij de huidige doctoraal economiestudenten behoefte bestaat aan zulke cursussen en om te kijken of het mogelijk is om deze trainingen aan de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie (FEE) gedoceerd te krijgen.

Het marktonderzoek

De eerste stap was het doen van een marktonderzoek. Dit marktonderzoek moest op een aantal vragen antwoord geven:

- is er bij economie en econometrie studenten behoefte aan trainingen in praktische vaardigheden?
- zo ja, wat willen ze dan leren?
- in welke vorm moeten de cursussen worden aangeboden?
- hoeveel tijd willen studenten steken in zulke trainingen?

Daarnaast werden een aantal vragen gesteld over de studie, het accent van de gekozen vakken (bedrijfseconomisch, algemeen economisch, bestuurlijke infor-

matiekunde enz) en over eventuele ideeën over de toekomstige werkkring.

Het marktonderzoek is uitgevoerd door de economiestudent C.M.A. Stolwijk, in het kader van zijn specialisatievak marktbeleid en marktonderzoek. De faculteit stelde de adressen beschikbaar en nam de verzendkosten voor haar rekening.

In mei viel bij 500 van de 1480 doctoraal studenten economie (dag en avond) de enquête in de bus. De respons was groot, 238 studenten stuurden een ingevulde enquête terug (bijna 50%). Deze gegevens zijn uitgewerkt in een rapport waarvan hieronder de belangrijkste resultaten zullen worden weergegeven.

De resultaten

Allereerst iets over de studenten die de vragenlijst retournerden. De steekproef is genomen uit studenten die zich hebben ingeschreven voor het doctoraal examen economie. Zeventig procent van de respondenten is 3e, 4e of 5e jaars. De verdeling over de geslachten was 71 (man) om 29 (vrouw) procent. De grootste groep (78%) is tussen de 20 en 25 jaar.

Richting van de keuze- en specialisatievakken

bedrijfseconomisch	73%
bestuurlijke informatiekunde	12%
algemeen economisch	8%
overig (voornamelijk accountancy)	7%

(figuur 1)

De antwoorden op de vraag in welke richting men de keuze- en specialisatievakken kiest zijn in figuur 1 weergegeven.

De bedrijfsgeoriënteerde vakken (bedrijfseconomie en bestuurlijke informatiekunde) worden door het overgrote deel van de studenten (85%) gekozen. Dit wil niet zeggen dat alle vakken in die richting worden gekozen, maar dat het zwaartepunt in die richting ligt. Dit beeld is consistent met de ambities van de studenten met betrekking tot een toekomstige werkkring: bijna de helft van de studenten heeft management ambities en ruim éénvijfde ambieert een advies- of staffunctie. Opmerkelijk is dat niemand het onderwijs in wil. Het tekort aan economiedocenten zal zodoende niet door de huidige generatie studenten economie worden opgelost. (zie figuur 2)

Uit de enquête komt voorts naar voren dat men een aantal dingen mist in de economie-opleiding. Meer dan de helft mist een stage-programma, éénderde mist een talencursus en éénderde mist een internationaal uitwisselingspro-

Geambieerde functie na studie

commercieel management	25%
financieel & administr. managem.	23%
advies- of staffunctie	21%
onderwijs	0%
overig (vaak accountancy)	12%
weet nog niet	19%

(figuur 2)

gramma. Het grootste deel der respondenten mist trainingen in praktisch vaardigheden. Van de respondenten geeft 94% aan interesse te hebben in één of meer cursussen in praktische vaardigheden.

Uit de antwoorden op de vraag: „Indien er aan de Economische Faculteit een cursus komt ter aanvulling op wat nu reeds wordt gedoceerd, in welke onderwerpen heeft u dan interesse?” kwam naar voren dat interesse bestaat voor (men mocht meerdere antwoorden geven):

- vergadertechnieken/onderhandelen
 - presenteren
 - rapporten schrijven
 - management computergebruik
 - sollicitatie-training en
 - basis computercursus
- (zie ook figuur 3)

Interesse voor de cursus

A. vergadertechnieken/ onderhandelen	60%
B. presenteren	53%
C. rapporten schrijven	46%
D. management computergebruik	33%
E. verkooptechnieken	19%
F. sollicitatie-training	36%
G. basis computercursus	28%
H. interviewen	13%

(figuur 3)

Vervolgens zegt 91% zich voor zo'n cursus in te schrijven als deze aan de FEE zou worden verzorgd, omdat ze dit interessant lijkt en/of omdat dit de kansen op de arbeidsmarkt vergroot. Zo'n 7% antwoordt zich niet te zullen inschrijven, voornamelijk omdat ze hiervoor geen tijd hebben of dat ze die kennis al hebben of elders kunnen verwerven.

Opvallend is dat sommige studenten zeggen belangstelling te hebben voor cursussen die momenteel al (door andere instellingen aan de UvA) worden verzorgd. De UvA heeft uitwisselingsprogramma's met buitenlandse universiteiten, bij de letteren faculteit kunnen talencursussen worden gevolgd en Integran en AIESEC bemiddelen bij stages.

Het feit dat de respondenten aangeven deze faciliteiten te missen betekent dat deze voorzieningen niet voldoen of onvoldoende bekend zijn.

In de enquête zijn ook enige specifieke vragen gesteld over computerkennis en computerbezit in verband met eventueel daarop af te stemmen cursussen.

Zo kwam naar voren dat 40% van de respondenten een PC tot zijn/haar beschikking heeft. Ruim 35% geeft aan niet of slecht met een computer te kunnen omgaan. Er blijkt dan ook grote behoefte te bestaan aan basis-computercursussen voor bijvoorbeeld tekstverwerken, spreadsheets en databases. Dergelijke cursussen worden reeds aan de universiteit (door DISC op de Herengracht) en faculteit (basismodule informatica) verzorgd. Het is mogelijk dat ook deze voorzieningen onvoldoende bekend zijn, maar de enquête kan ook een behoefte aan vervolgcursussen hebben ontdekt.

Ook voor een cursus Management computergebruik bestaat veel belangstelling. In het doctoraal keuzevak Informatiesystemen (voorheen heette dit vak Informatica 1) wordt hier echter al op ingegaan, misschien wekte de oude naam van dit keuzevak enige verwarring.

Conclusie

Er is duidelijk behoefte aan bepaalde cursussen naast het reguliere studieprogramma. Onderwerpen die in dergelijke cursussen behandeld moeten worden zijn:

- vergaderen, onderhandelen, discussiëren
- presenteren
- interviewen
- (rapporten) schrijven

Daarnaast is een behoefte geconstateerd aan andersoortige cursussen, waarvan sollicitatie-training het meest gevraagd is. Gezien de ambities van de studenten zal een cursusprogramma gericht moeten zijn op de vaardigheden die nodig zijn voor het vervullen van management functies.

De voorzieningen die elders aan de universiteit verzorgd worden dienen meer bekendheid te krijgen, daarnaast zal overwogen moeten worden of aanvul-

lingen op die voorzieningen mogelijk zijn. Uitbreiding van uitwisselingsprogramma's, stages en computercursussen moeten zeker mogelijk zijn aan onze faculteit.

erfolg

Daar de reacties zo positief waren, hebben de initiatiefnemers (lees: de auteurs) besloten te onderzoeken of het idee van een studenten trainingscentrum aan de FEE te realiseren is. Zo'n studenten trainingscentrum zal tegen betaling cursussen kunnen verzorgen, daarnaast zal het een voorlichtende en bemiddelende rol kunnen spelen voor elders verzorgde cursussen.

Het opzetten van een kwalitatief goede cursus met professionele docenten is geen eenvoudige opgave en brengt nogal wat werk met zich mee. In de voorbereidingsfase moeten de verschillende cursussen worden vormgegeven, moeten er goede docenten worden gezocht en geselecteerd en moet een administratie worden opgezet. Daarna moet er voorlichting worden gegeven over de cursus en moeten de studenten worden ingeschreven. Vandaar dat de faculteit is gevraagd dit initiatief (financieel) te steunen. Binnenkort buigt de faculteitsraad zich over de vraag of zij de initiatiefnemers van een studenten trainingscentrum voor de FEE wil helpen met het opzetten van verschillende praktische cursussen. Alhoewel het de bedoeling is dat het studenten trainingscentrum kostendekkend zal draaien, zal de faculteit de aanloopkosten moeten dekken o.a. door het beschikbaarstellen van een assistent ter ondersteuning van een begeleidingscommissie van het studenten trainingscentrum.

Het is te hopen dat in deze tijd van nog steeds beperkte middelen het toch mogelijk is het opzetten van een trainingsprogramma te realiseren. De initiatiefnemers zijn er in ieder geval van overtuigd dat zo'n trainingscentrum een enorme verrijking van het onderwijsaanbod aan de FEE zal betekenen.

Laat uw carrière gelijk opgaan met die van ons

Uw opleiding is vanzelfsprekend bij uitstek geschikt voor een prima start in de accountancy. Daar kunt u snel carrière maken.

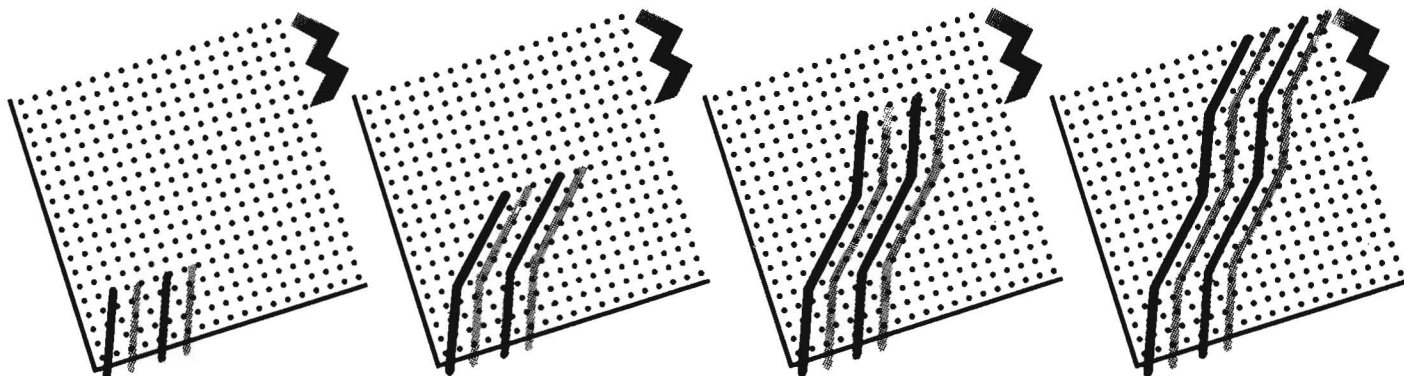
Bij Price Waterhouse Nederland bijvoorbeeld start u als assistent. Maar dat verandert snel. Na enkele jaren komen de functies van senior en supervisor binnen uw bereik. En managers beneden de 30 zijn bij ons geen uitzondering.

Wat moet u daarvoor doen? Natuurlijk gaat

sen te volgen en tentamens en examens af te leggen.

Uw honorering behoort tot de beste op ons vakgebied. Tevens zijn er goede secundaire voorzieningen als auto- en studievergoedingen.

Price Waterhouse in Nederland maakt deel uit van de wereldwijde Price Waterhouse-organisatie van accountants, belastingadviseurs en managementconsultants, met kantoren in meer dan 100 landen.

u verder met uw studie voor registeraccountant. Die studie combineert u met een uiterst interessante werkkring. Het is deze combinatie van theorie en praktijk waardoor u zich veelzijdig kunt ontplooiën.

Maar wij doen meer voor u. U wordt begeleid door een mentor die u met raad en daad terzijde staat. Daarnaast zijn er onze interne opleidingen. Die verlaten u uw hele loopbaan bij Price Waterhouse niet. Vakkennis dient bij ons altijd up-to-date te zijn.

Dat is ook de reden van onze snelle groei en commercieel succes. Zowel in het binnen- als in het buitenland. Onze expansie wordt veroorzaakt door de hoge maatstaven die wij bij onze dienstverlening aanleggen. U kunt daarvan profiteren.

Uiteraard stellen wij u volop in de gelegenheid uw studie voor registeraccountant succesvol af te ronden. Er zijn goede regelingen om colleges en les-

Wilt u meer weten van Price Waterhouse? Vult u dan de bon in en zend hem naar Price Waterhouse Nederland, t.a.v. Ester Daniëls, Postbus 30439, 2500 GK 's-Gravenhage.

.....

BON

Ik wil graag uw brochure "Notities van een assistent accountant" ontvangen.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Telefoon: _____

Studierichting: _____ Studietoestand: _____

.....

1-57 RE

Price Waterhouse Nederland
ACCOUNTANTS

Groei en overheidsschuld

Op 22 juni is de heer van Ewijk, universitair docent monetaire economie, gepromoveerd tot doctor in de economische wetenschappen op het proefschrift: On the dynamics of growth and debt; a Postkeynesian analysis. Naar aanleiding hiervan zet de auteur hieronder de relatie tussen het financieringstekort en de staatsschuld uiteen en komt vervolgens tot een zeer originele oplossing van de problemen rond de overheidsschuld.

Dr. C. van Ewijk

Inleiding

De economische ontwikkeling is de afgelopen 10 jaar gekenmerkt door grote verschuivingen in de verdeling van inkomens en vermogen tussen de verschillende sectoren van de economie. Een van de opvallendste ontwikkelingen was de explosieve groei van de staatsschuld. Daartegenover heeft de particuliere sector een groot netto vermogen verworven. Het spaaroverschot van de particuliere sector was zelfs zo groot dat per saldo niet alleen de tekorten van de overheid zijn gefinancierd, maar ook nog eens grote bedragen in het buitenland zijn belegd. Daardoor heeft Nederland als geheel een aanzienlijke crediteurpositie opgebouwd ten opzichte van het buitenland. Deze verschuivingen in de categorische vermogensverdeling en de betekenis ervan voor het economisch proces vormen het hoofdonderwerp van het proefschrift.

Staatsschuld

Een van de centrale vragen betreft de stabiliteit van de overheidsschuld. Het is bekend dat de rente die op schuld moet worden betaald, aanleiding kan geven tot een cumulatief proces van alsmare stijgende financieringstekorten en groeiende staatsschuld. Immers, de tekorten worden gefinancierd met de uitgifte van nieuwe schuld, waardoor de rentelast verder zal toenemen, met weer grotere tekorten als gevolg, etc. Op deze manier kan een spiraal ontstaan van steeds maar toenemende schuld en rentelasten voor de overheid.

Een belangrijke vraag is of deze spiraal stabiel is, m.a.w. of de schuld na verloop van tijd naar een constant niveau tendert. De belangrijkste factoren die de ontwikkeling van de staatsschuld bepalen zijn het tempo van economische groei, de inflatie en de rente, naast vanzelfsprekend het gevolgde begrotingsregime. Omdat al deze grootheden met

elkaar samenhangen is een macro-economische benadering vereist voor het onderzoek naar de stabiliteit van de schuld-accumulatie. Ik zal de analyse niet hier herhalen. In plaats daarvan lijkt het mij aardiger om enkele mechanismen toe te lichten aan de hand van de problematiek rond het financieringstekort en de staatsschuld in Nederland.

Nederland

Kenmerkend voor de dynamica van groei en schuld is de lange duur waarmee aanpassingsprocessen zich voltrekken. Dit wordt geïllustreerd door de ontwikkeling van de staatsschuld in Nederland (zie figuur 1). De hoge staatsschuld waar de Nederlandsche overheid in 1945 mee begon is slechts zeer geleidelijk afgebouwd. Niet in absolute bedragen, maar relatief ten opzichte van het nationaal inkomen. In absolute bedragen bleef de schuld van 1950 tot 1960 praktisch gelijk (ca. 30. mrd.), maar dankzij een groei van het (nominale) nationaal inkomen met zo'n 8% per jaar daalde de schuldquote van 160% naar 80%. Ook daarna bleef de schuldquote dalen tot deze een laagste waarde van 39% bereikte in 1978. Sindsdien is de schuldquote door de grote tekorten in 10 jaar tijd weer verdubbeld tot 80%.

Toelaatbaar financieringstekort

De grote staatsschuld beheerst nu het denken over begrotingsbeleid. Volgens het laatste rapport van de Studiegroep Begrotingsruimte dient het begrotingsbeleid in de jaren '90 erop gericht te zijn om verdere groei van de staatsschuld te voorkomen. Om dat te realiseren wordt aanbevolen om het financieringstekort verder terug te brengen tot zo'n 2 à 3 % van het nationaal inkomen.

Hoe moet de schuld worden gestabiliseerd, of liever nog, verkleind? Daarvoor moeten we eerst kijken naar welke factoren de omvang van de staatsschuld bepa-

len. Met een eenvoudige formule kunnen de de evenwichtswaarde van de schuld als volgt bepalen. Noem het financieringstekort f , de overheidsbestedingen g , de belastingen t en de staatsschuld S . Al deze variabelen nemen we in verhouding tot het nationaal inkomen. r is de nominale rente. Het financieringstekort is dan gelijk aan:

$$f = (g-t) + r.S$$

De verandering in de schuldquote s hangt af van twee factoren: enerzijds van het financieringstekort dat bepalend is voor de toeneming van de schuld (de teller van de quote), en anderzijds van het groeitempo van het nominaal nationaal inkomen (de noemer van de quote). Bij benadering geldt:

$$s = f - s(n+p)$$

waarbij s de verandering van de schuldquote weergeeft, n de reële economische groei weergeeft en p de inflatie. Uit deze vergelijking volgt dat de schuldquote in de evenwichtssituatie (waarbij $s=0$) afhangt van de verhouding tussen het financieringstekort en de groei van het nominale nationaal inkomen:

$$s=f/(n+p)$$

Vullen wij de cijfers voor Nederland in, dan vinden wij dat bij het huidige financieringstekort van 7%, een reële groei van 2,25% en een gematigde inflatie van 1,75% (cijfers CPB voor 1991-1994), de evenwichtswaarde van de schuldquote uitkomt op 175%. Dat is meer dan het dubbele van de huidige schuldquote van 80% !

Om de schuld op het huidige niveau te stabiliseren, zo redeneert de Studiegroep Begrotingsruimte, moet daarom het tekort verder worden teruggebracht. Uit-

gaande van een nominale inkomensgroei van zo'n 3,5% komen zij (weer via de bovenstaande formule) op de bovengenoemde norm voor het financieringstekort van 2 à 3% voor de jaren '90. Wil men de schuldquote werkelijk reduceren dan zal of het financieringstekort verder moeten worden teruggebracht, het liefst tot een financieringsoverschot (zoals in Zweden, Noorwegen, Denemarken en sinds kort ook Engeland).

Weg-infleren van de staatsschuld

Een alternatieve manier om de schuldquote te verlagen richt zich niet op de teller (de schuld) maar op de noemer (het nationaal inkomen). Stel dat het lukt om een 2% hogere groei te realiseren, dan zal de schuldquote bij een financieringstekort van zeg 2,5% dalen van de huidige 80% tot uiteindelijk 45% (= 2,5%/5,5%). Bijna de helft lager!

Het zal echter moeilijk zijn om de reële groei structureel met 2% te verhogen. Hetzelfde effect kan echter worden bereikt door de inflatie met 2% te verhogen. Dus bijv. 3% inflatie in plaats van de bovengenoemde 1%; nog steeds een gematigde prijsontwikkeling. Economisch-technisch gezien is dit een eenvoudiger alternatief. Door deze hogere inflatie 10 jaar lang vol te houden, neemt de schuld reëel met zo'n 20% af, ogenschijnlijk zonder enige bezuiniging op de begroting. In een recent artikel lijken Keuzekamp en Van der Ploeg in deze richting te denken. Zij zetten zich af tegen de naar hun idee overdreven inflatie-angst van De Nederlandsche Bank, en wijzen op de gunstige effecten van een wat hogere inflatie voor de overheidsfinanciën.

Bij deze inflationaire strategie zit echter een adder onder het gras. Voor de werkelijke budgettaire ruimte voor de overheid is niet de staatsschuld of het nominale financieringstekort van belang, maar vooral het primaire tekort (noem het f'), d.i. het financieringstekort exclusief de rentelasten, dus

$$f' = f - R \cdot s = g - t$$

Nu wordt duidelijk dat een verhoging van de inflatie niet zo pijnloos is als wordt gesuggereerd. Een hogere inflatie zal immers vroeger of later gepaard gaan met een hogere nominale rente (R). De Nederlandse reële rente is immers op termijn gekoppeld aan de Duitse reële rente. Bij een gelijkblijvend nominaal financieringstekort (f) betekent dit dat het primaire tekort f' moet worden verlaagd om ruimte te maken voor de hogere nominale rentelasten. Op deze manier is de inflationaire strategie eigenlijk een

verkapte manier om bezuinigingen af te dwingen.

Belasting op rente-inkomsten

Een meer directe en effectieve methode om de reële rente op overheidsschuld te verlagen is om de belasting op rente-inkomsten te verhogen. Het kan worden aangetoond dat hierdoor tevens (op lange termijn) de stabiliteit van de overheidsfinanciën wordt verbeterd. Een nadeel van deze maatregel is dat deze op korte termijn een nadelig effect op de investeringsbereidheid kan hebben, en daarmee op de economische groei. Hierdoor kan in eerste instantie de schuldquote zelfs oplopen. Dit kan bezwaarlijk zijn vanuit economisch-politiek oogpunt, te meer om dat de korte termijn wel eens lang kan duren.

Behalve de evenwichtswaarden van schuld en rentelasten op lange termijn is het tempo en het pad waarlangs de aanpassing zich voltrekt derhalve minstens even belangrijk. Voor een goede analyse van dergelijke aanpassingsprocessen is het noodzakelijk om alle factoren die van belang zijn in een macro-economisch kader te vatten. Het behoeft weinig betoog dat hierdoor complexe dynamische processen kunnen ontstaan, waarvan de uitkomst niet meer eenvoudig is te bepalen. Ook is niet zeker of deze processen wel stabiel zijn. In het proefschrift wordt daarom gekozen voor kleine, theoretische modellen om deze dynamische processen te onderzoeken.

Een eenmalige operatie

Om de schuldquote terug te dringen via een hogere reële groei of inflatie vergt zeer veel tijd. Een 2% hogere inflatie mag dan de schuld uiteindelijk van 80% tot 45% reduceren, het effect ervan na 10 jaar is nog steeds gering, namelijk een vermindering tot 66%

Dit roept de vraag op of het niet eenvoudiger, en vooral sneller kan. Mogelijk biedt de nieuw klassieke theorie hiervoor een handvat. Volgens het Ricardiaans equivalentie theorema van de nieuwklassieke theorie is het met de overheidsfinanciën eigenlijk net zo als (volgens Modigliani en Miller) met de financiering van investeringen: het maakt niets uit hoe de uitgaven worden gefinancierd. De keuze tussen belastingheffing of uitgifte van schuld voor de financiering van overheidsuitgaven is volgens deze theorie niet van betekenis. Het publiek doorziet immers dat de schuld t.z.t. weer moet worden afgelost, en zal daar bij haar bestedingen rekening mee houden. Uiteindelijk moeten alle uitgaven van de overheid volledig door het pu-

blik worden opgebracht. Schuldfinanciering van de overheid verschuift slechts de lasten in de tijd; het verlaagt de lasten niet.

Op grond hiervan kan men de volgende even eenvoudige als doeltreffende oplossing voor de staatsschuld voorstellen: Hef een eenmalige belasting ter omvang van de schuld (in Nederland ruim 300 miljard gulden, zo'n 20000 per inwoner), waarmee de schuld in een keer in z'n geheel wordt afgelost. In de huidige situatie in Nederland betekent dit dat tevens het financieringstekort tot nul wordt gereduceerd: immers het financieringstekort is thans vrijwel gelijk aan de rentebetalingen op staatsschuld.

Volgens de theorie zal deze operatie neutraal zijn omdat iedereen ook meteen voor eenzelfde (gekapitaliseerde) bedrag aan toekomstige belastingen verlost zal zijn. Kortom, in plaats van de collectieve schuld als lid van de BV Nederland krijgt iedereen nu een individuele schuld bij bijv. een bank. Daarover moet wel rente worden betaald, maar daar staat tegenover dat de belastingen in de toekomst lager zullen zijn dan anders het geval zou zijn. Per saldo zal niemand rijker of armer zijn. Ook voor de houders van staatsschuld (de kapitaalverstrekkers) verandert er niets: na aflossing van hun staatsobligaties kunnen zij hun geld nu op de bank zetten. Deze leent het vervolgens weer uit aan de mensen die een bankkrediet willen nemen voor de financiering van hun eenmalige belasting. Kortom niemand gaat er op voor of achteruit. Maar de overheid is wel in een keer van zijn schuld en het financieringstekort af.

Mocht dit plan niet slagen, bijv. omdat mensen niet zo rationeel zijn als de theorie veronderstelt, of omdat markten niet perfect zijn, dan kan ook voor de volgende tussenoplossing worden gekozen: De overheid gebruikt de ruimte die ontstaat door verdwijnen van de staatsschuld en daarmee van de rentelasten voor lastenverlichting. Uitgaande van de huidige rentelast van 27,7 miljard komt dit neer op een jaarlijks lastenverlichting van zo'n f 1800 per persoon. Dit alternatief wijkt van de eerste oplossing af doordat nu tegenover de eenmalige belasting een directe lastenverlichting staat in plaats van een toekomstige. Hierdoor blijft voor iedereen het direct beschikbare inkomen gelijk. Immers de rente die over de banklening moet worden betaald (zeg 9% van 20.000, dus f 1800), wordt nu direct gecompenseerd door de lastenverlichting. Tegenover de rente op het bankkrediet staat dus een geringere bijdrage aan de BV Nederland. (En de bankrente is nog aftrekbaar ook!) Een

Vervolg op pagina 14

Het gebruik van computers in de economische wetenschappen

Op 23 juni 1989 promoveerde de heer Amman, universitair docent bij de vakgroep macroeconomie, tot doctor in de economische wetenschappen op het proefschrift „optimal control experiments in economics: The formulation, computation and application”. Als promotores traden op Prof. dr. Henk Jager (Universiteit van Amsterdam) en Prof. dr. David Kendrick (University of Texas). Het proefschrift gaat voor een groot gedeelte over het gebruik van computers in de economische wetenschappen. Naar aanleiding hiervan wordt in dit artikel door de auteur op heldere wijze uiteengezet hoe computers hun toepassing vinden in deze wetenschappen.

Dr. H.M. Amman.

Inleiding

Sinds de begin jaren zeventig heeft het gebruik van computers in de economische wetenschappen een grote vlucht genomen. Computers hebben de gereedschapskist van economen sterk uitgebreid en zijn niet meer weg te denken bij de wetenschapsbeoefening. Alhoewel enigszins aanvechtbaar, kan gesteld worden dat computers het mogelijk hebben gemaakt de grenzen van de economische wetenschappen te verleggen. De computer is een onmisbaar stuk gereedschap geworden voor iedere econoom, die meer inzicht tracht te krijgen in het functioneren van de economie.

Tot het begin van de jaren tachtig waren de toepassingen voornamelijk te vinden op de grotere, mainframe, systemen. Met uitzondering van een aantal speciale toepassingen waarover later meer, is met de komst van de Personal Computer het gebruik nu voornamelijk verschoven naar de kleinere machines. Deze goedkopere, en steeds sneller wordende, computers hebben tot een zeer grote proliferatie van computers onder economen geleid. In het navolgende zullen wij eerst aandacht besteden aan de verschillende toepassingsgebieden van computers in de economische wetenschappen. Daarna zullen wij de nieuwste ontwikkelingen bespreken en aangeven wat de beperkingen zijn van computers in de economische wetenschappen.

Econometrie

Het aantal toepassingen van computers in de economische wetenschappen is inmiddels zeer groot. De gebieden die in grote lijnen kunnen worden onderschei-

den zijn: (1) econometrische toepassingen, (2) model simulaties en (3) optimale besturingsmodellen. Het eerste toepassingsgebied is het gebruik van computers in de econometrie. De econometrie houdt zich voornamelijk bezig met het ontwikkelen en toepassen van statistische en kwantitatieve methoden die noodzakelijk zijn, of zouden kunnen zijn, in de economische wetenschappen. Meestal wordt dit gedaan om bepaalde wiskundige vergelijkingen te „schatten”. Schatten betekent dat de onderzoeker probeert aan de hand van statistisch materiaal te kwantificeren hoe bepaalde gedragpatronen verlopen in de economie. Het gedragpatroon is vervat in een wiskundige vergelijking. Een klassiek voorbeeld is bijvoorbeeld de consumptie-vergelijking. Bij het schatten van een consumptie-vergelijking probeert de onderzoeker na te gaan wat de gevolgen zijn van de variabelen zoals het nationaal inkomen, de rente en het prijsniveau op de hoogte van de consumptieve bestedingen. Om nu de invloed van deze variabelen te kwantificeren moeten grote hoeveelheden statistische cijfers worden bewerkt volgens een bepaald reken-schema (algorithme). Het is evident dat de computer daar zijn diensten bewijst. Zonder toepassing van computers zou het niet mogelijk zijn deze rekenintensieve methoden toe te passen. Inmiddels is er dan ook een breed aanbod van statistische en econometrische software voor de PC, dat het mogelijk maakt deze methoden toe te passen. Voorbeelden van dit soort software pakketten zijn, MICROTSP, SPSSX, RATS en SORITEC.

Simuleren

Het tweede toepassingsgebied is dat van de model simulatie. Een economisch model wordt gevormd door één of meerdere vergelijkingen die, zoals hierboven beschreven, via econometrische methoden zijn geschat. In Nederland bestaat er een lange traditie in het gebruik van economische modellen voor de macro-economische beleidsvoorbereiding. Voorbeelden van dit soort, voor het economisch beleid relevante, modellen zijn het model van het Centraal Planbureau FREIA¹, het SECMON model van de Stichting Economisch Onderzoek², en het model van De Nederlandsche Bank MORKMON³. Deze modellen worden ondermeer gebruikt om te analyseren hoe een economische politiek doorwerkt op de Nederlandse economie.

Om enige greep op de complexiteit van het economisch proces te krijgen, zijn dit soort modellen zeer omvangrijk en bevatten honderden, soms wel duizenden, niet-lineaire vergelijkingen die onmogelijk analytisch op te lossen zijn. De computer maakt het mogelijk om deze modellen getalsmatig op te lossen. Zo krijgt men inzicht in de effecten die uitgaan van een bepaald economisch beleid, gegeven de omgevingsfactoren zoals ondermeer de wereldhandel en de dollarkoers.

Optimaal beleid

Als een bevredigend model is verkregen met realistische simulatie resultaten, dan kan dit model vervolgens worden gebruikt om een zogenaamde optimale economische politiek te berekenen⁵. Aan de hand van de wensen van de overheid

kan met het model uitgerekend worden hoe de overheid zou moeten handelen ten einde haar doelstellingen van economische politiek zo goed mogelijk te kunnen verwezenlijken. Mogelijke doelstellingen zijn werkgelegenheid, een stabiel prijsniveau, een niet te groot overschot of tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans en een redelijke economische groei. In feite wordt er bij deze toepassing gesimuleerd onder de voorwaarde van optimaliteit. In vergelijking met het „gewoon” recht toe recht aan simuleren waarbij de instrumenten van economische politiek als bekend worden verondersteld, voegt deze optimaliteitsconditie een extra moeilijkheidsgraad toe. Mede onder invloed van de speltheorie, kan dit type computertoepassing zich de laatste tijd weer verheugen in een verhoogde belangstelling⁶⁷. Door onze landgenoten Jan Tinbergen en Henri Theil zijn overigens belangrijke wetenschappelijke bijdragen op dit gebied geleverd.

Supercomputers

Onder invloed van ontwikkelingen in de computertechnologie, zien we momenteel een aantal nieuwe toepassingen van computers in de economische wetenschappen opkomen. Genoemd kunnen worden het gebruik van supercomputers en de implementatie van concepten uit de Kunstmatige Intelligentie (artificial intelligence), zoals symbolische manipulatie en patroonherkenning.

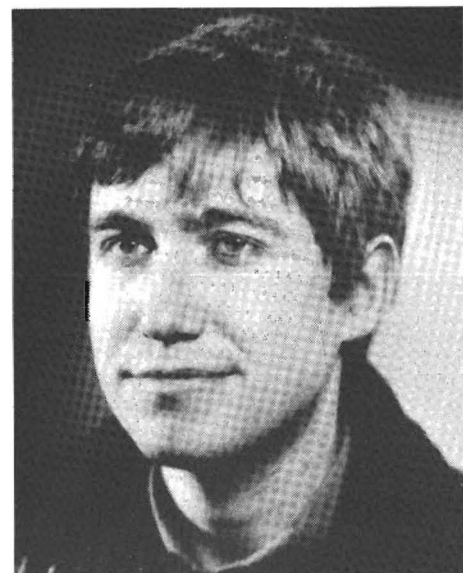
Vanaf het eind van de jaren zeventig is er een nieuw type computer op de markt gekomen onder de titel van supercomputer. Het hoofdkenmerk van deze computers is, dat zij door een speciale hardware constructie heel snel kunnen rekenen⁶⁸. Deze mogelijkheid tot snel rekenen biedt de mogelijkheid grotere maar ook andere problemen aan te vatten die voorheen niet tot de mogelijkheden behoorden vanwege hun complexiteit. Zo zien we dat momenteel zeer rekenintensieve schattingsmethoden, zoals Full Information Maximum Likelihood, worden toegepast voor modellen die voorheen niet mogelijk waren. Een ander voorbeeld is het gebruik van supercomputers voor stochastische beslissingsproblemen, stochastic control. Dit zijn optimaliseringsproblemen waarbij verschillende vormen onzekerheid een dominante rol spelen.

Een zeer recente toepassing van supercomputers vinden we op het terrein van de financiële planning. Onder bepaalde veronderstellingen, kan de waarde van bepaalde waardepapieren, zoals bijvoorbeeld obligaties en opties, gemodelleerd worden als een partiele differentiaalvergelijking. Partiële differentiaalvergelij-

kingen¹⁰ hebben over het algemeen geen analytische oplossing, maar kunnen evenwel numeriek worden opgelost. Evenwel, het doorrekenen van dit soort vergelijkingen is echter numeriek zeer intensief, waardoor het even kan duren, soms wel uren of dagen, alvorens de benodigde modeloplossing via de computer wordt verkregen. Veranderingen in effectenmarkten kunnen daarentegen snel plaatsvinden, wat het noodzakelijk maakt om als marktagent snel te reageren op veranderingen in de markt. Het is derhalve noodzakelijk modeloplossingen snel beschikbaar te hebben om adequaat te handelen. Aangezien een supercomputer dit mogelijk maakt door zijn uitzonderlijk hoge rekensnelheid, kunnen zij hier worden toegepast. Een aantal grote effecten-commissionairs op Wallstreet heeft naar het schijnt inmiddels een supercomputer aangeschaft om de concurrent te vlug af te zijn.

Kunstmatige Intelligentie

Naast de ontwikkelingen met betrekking tot supercomputers zien we ook het gebruik van symbolische manipulatie en patroonherkenning hun intrede doen. Symbolische manipulatie, ook wel eens computer algebra genoemd, kan in een aantal gevallen gebruikt worden voor het analytisch oplossen van modellen. Met behulp van deze symbolische manipulatie, vervat in een computerprogramma, wordt een economisch model in formule-vorm, dus niet getalsmatig, opgelost¹¹. De computer genereert een herleide vorm van een model zonder dat er voor variabelen of parameters getallen worden ingevuld. Hierdoor wordt het soms mogelijk conclusies van meer algemene en kwalitatieve aard te trekken, die een aanvulling vormen op de getalsmatige oplossing van een model. Daarnaast worden er pogingen ondernomen om concepten die in cognitieve wetenschappen zijn ontwikkeld, zoals patroonherkenning, toe te passen op een aantal economische problemen. Zo wordt getracht met behulp van een verzameling regels, a grammar, statistische gegevens te analyseren¹². Aan de hand van de grammar wordt gekeken of zich in statistische gegevens een structuur is te ontdekken. Mocht deze structuur aanwezig zijn, dan kan zij gebruikt worden voor het maken van voorspellingen. Als voorbeeld kan dienen een reeks met prijsgegevens van een produkt, dat frequente prijsdalingen en prijsstijgingen doormaakt. De grammar kan nu gebruikt worden om er achter te komen of er een structuur in deze dalingen en stijgingen te ontdekken valt.

Netwerken

Een meer algemene ontwikkeling is de explosieve groei van de computernetwerken. In het kader van het zogenaamde SURF-netwerk is het grootste gedeelte van de Nederlandse academische gemeenschap inmiddels aangesloten op de grote wereldwijde academische netwerken zoals Internet, Earn/Bitnet en EUNET/UUNET. Deze „vernetwerking” betekent dat zolangzamerhand de manier waarop wetenschappers hun informatie verkrijgen aan het veranderen is. Naast elektronische post (e-mail), het briefje naar de collega, ondersteunen deze netwerken inmiddels een groot en snel groeiend aantal electronic bulletin boards (elektronische aanplakborden). Deze electronic bulletin boards worden ondermeer gebruikt voor het uitwisselen van onderzoeksresultaten. Heeft het gemiddelde wetenschappelijk tijdschrift een lead time (produktietijd) van een jaar, bij het bulletin board kunnen onderzoeksresultaten wereldwijd gedistribueerd worden binnen minuten tot een dag. In tegenstelling tot het wetenschappelijke tijdschrift is de verificatie en controle van resultaten veelal bij bulletin boards niet aanwezig. Hierdoor is de kans op het distribueren van foute gegevens levensgroot aanwezig.

De grenzen en beperkingen

Betekent het gebruik van meer en grotere computers nu ook dat er meer fundamenteel inzicht wordt verkregen van hoe de economie werkt? Nee! Hoe geavanceerd een computertoepassing ook mag zijn, de kwaliteit van de toepassing wordt uiteindelijk bepaald door de onderliggende economische theorie. Economen hebben nog steeds een gebrekkig inzicht in hoe de economie functioneert, dat wordt niet verbeterd door het gebruik van computers. Ook voor econo-

mische modellen geldt immers: Garbage in, garbage out.

Af en toe bereiken ons via de dagbladen wel eens berichten over bureaus met „magische” economische computermode-llen, die via accurate voorspellingen het mogelijk zouden maken snel rijk te worden¹³. Bij de huidige stand van de wetenschap is geen enkel economisch computersimulatie model in staat dermate goede voorspellingen te doen dat er met de uitkomsten van de voorspellingen dik geld te verdienen valt. Het vermeende succes van dit soort bureaus zal waarschijnlijk meer te maken hebben met persoonsgebonden specifieke kennis en een portie geluk, dan met het gebruikte computersimulatie model.

Het enige wat computers aan de economische wetenschappen kunnen bijdragen, en niet onbelangrijk, is goed gereedschap, dat het mogelijk maakt complexe economische theorieën te testen. In die zin is in de economische wetenschappen de computer veel minder „kennis machine” dan in, bijvoorbeeld, de natuurwetenschappen. In de natuurwetenschappen leidt het gebruik van snellere en grotere machines soms tot meer inzicht. Dit komt omdat in deze tak van wetenschap men veelal een aardig inzicht heeft hoe de wiskundige vergelijkingen, the basic laws, in elkaar zitten. Een grotere en snellere computer

betekent in zo'n geval dat de formules beter en uitvoerig bestudeerd kunnen worden, waardoor meer informatie wordt verkregen over het fenomeen dat de formule beschrijft. In die fase bevindt het economische wetenschappen zich niet en het is twijfelachtig of zij daar ooit zal komen. Derhalve is er voor computers in de economische wetenschappen een bescheiden rol weggelegd.

Dr.H.M. Amman is tevens hoofdredacteur van het wetenschappelijk tijdschrift computerscience in economics and management.

- 1: Zie centraal planbureau, 1984 FREIA, een model voor de midden lange termijn, monografie 25. 's-gravenhage.
- 2: W.Driehuis en P.J. van den Noord, 1987, A SECTORAL MODEL for the Netherlands economy, Stichting economisch onderzoek (SEO), A'dam.
- 3: Voor een beschrijving van het model zie de nederlandse Bank, 1984, MORKMON:kwartaalmodel voor macroeconomische beleidsanalyse, monetaire monografie nr.2, A'dam.
- 4: MORKMON is in eenvoudige versie verkrijgbaar op floppy, M.M.G. Fase E.A., FYSIOEN: Macroeconomie in computerbeelden, Monetaire monografie, nr.9, A'dam.
- 5: Aan het berekenen van optimale economische politiek zitten nogal wat haken en ogen van methodologische aard, zoals time-inconsistency, credibility en de zogenaamde Lucas-critique. Zie bijv. A. Hughes Hallet and H.Rees, 1983, Quantitive economic policies and interactive planning, Cambridge University Press,

Cambridge.

6: Zie bijv. J. Tinbergen, 1956, Economic policy: Principals and design, North-Holland en H Theil, 1964 Optimal decision rules for government policies and industry, North-Holland, A'dam.

7: Zie bijv. A.J.Zeeuw, 1984, Difference games and linked econometric poply models, Proefschrift aan de Katholieke Univeriteit Brabant, Tilburg.

8: Een goede inleiding over supercomputers is te vinden in H.v.d. Horst, 1988, Parallel rekenen en supercomputers, Academic Service, 's-Gravenhage.

9: Een aantal van zulke computers zijn ondermeer in Nederland beschikbaar. Er is X-MP gestationeerd bij Shell Research, een NEX SX/2 bij het Nationaal luchtvaart laboratorium en een Cyber 205 bij de Stichting Academisch rekencentrum (SARA). Daarnaast hebben een aantal universiteiten gekozen voor een CONVEX mini-supercomputer.

10: het model is beschreven in M.J. Brennan en E.S. Schwartz, 1979, a contineous approach of the pricing of bonds, Journal of banking and Finance 3, 133-155. Een Applicatie op de IBM 3090/VF is te vinden in G.H. Foster, 1989, Bond pricing in APL2: A study in numerical solution of the Brennan and Schwartz bond pricing model using a vector processor.

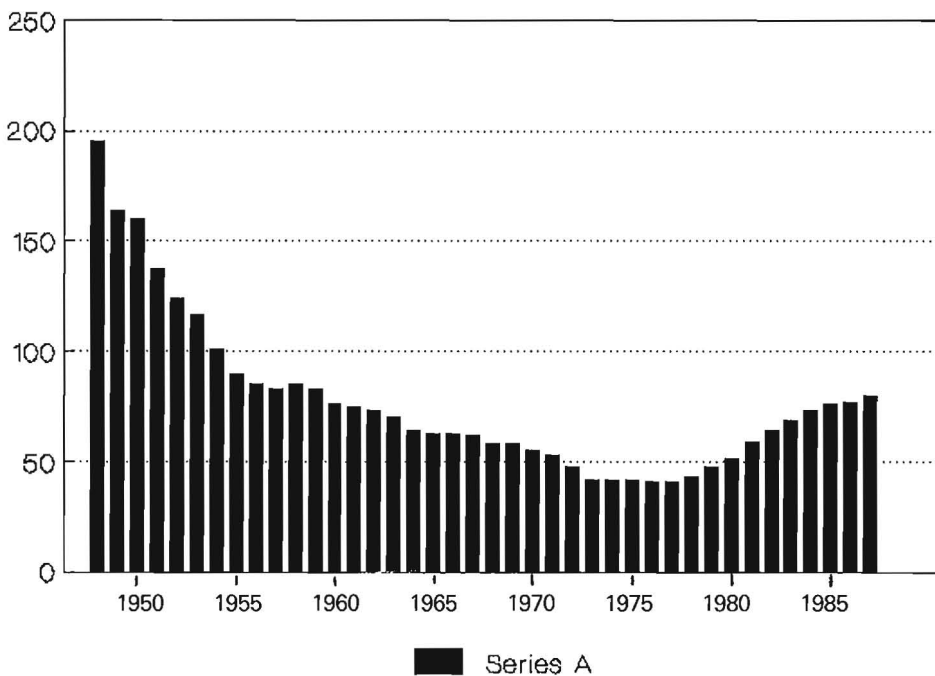
Versijnt in Computer science in economics and Management.

11: Voorbeelden van zulke computerprogramma's zijn Mathematica en IBM's Scratchpad.

12: Een voorbeeld is te vinden in L.F. Pau, 1989, Technical analyses for portfolio trading by syntactic pattern recognition, reprints of the sixth IFAC Symposium,49-55,Londen.

13: Zie bijvoorbeeld het interview met Dr. J.P. van Rossum in het NRC van 1989 over het model moneytron.

schuld

van Ewijk

probleem met deze tussenoplossing is dat het financieringstekort blijft bestaan, zodat er weer geleidelijk nieuwe schuld opgebouwd wordt. Maar misschien kan deze operatie om de 10 jaar worden herhaald.

Het is de vraag of de eenmalige oplossing van de staatsschuld het politiek haalt. Als dat niet het geval is dan zou jammer zijn, want het is een unieke kans om de Nieuwe Klassieke theorie te toetsen. In het proefschrift ben ik nog maar niet van de bevestiging van deze theorie uitgegaan.

1: Naar gezonde overheidsfinanciën, achtste rapprt studiegroep begrotingsruimte, 's Gravenhage 1989.

2: Hugo Keuzenkamp, Rik van der Ploeg, Verder met Lubbers?, Intermediar 25 aug. 1989.

Hoe leergierig moet een student zijn voor de Marketing Class van Unilever?

Bewijs uw marketingkwaliteiten van 15 t/m 17 november 1989

Drie dagen lang werkt u hard, leert u veel en krijgt u een goed beeld van uw mogelijkheden als top-marketeer bij Unilever. Senior managers van Unilever houden inleidingen en treden met u in discussie. Samen met hen en met collega-studenten werkt u aan cases, doet u praktijkervaring op, leert problemen te definiëren en oplossingen aan te dragen.

U begrijpt dat een grote inzet van u wordt gevraagd.

Als deze uitdaging u aanspreekt en u te weten wilt komen waarom Unilever zo'n grote reputatie heeft op het gebied van marketing, vraag dan de informatie-brochure en het inschrijfformulier voor de Marketing Class aan bij:

mevrouw P. Voitus van Hamme, Sectie Management Development APN,
Nederlandse Unilever Bedrijven B.V., tel. (010) 464 42 32.

Inschrijving staat open voor studenten in de economie en bedrijfskunde die uiterlijk medio 1990 afstuderen. Ook academici uit andere richtingen komen in aanmerking, mits duidelijk gemotiveerd voor marketing.

Selectie vindt plaats op basis van het inschrijfformulier en een interview.

De inschrijving sluit op 6 oktober.

Unilever

Een wereld van mogelijkheden

Een week met:

Erik Dirksen

Voorzitter Introductiecommissie

Ook in 1989 was er weer een introductieweek voor de eerste jaars studenten. Deze week werd verzorgd door de introductiecommissie, bestaande uit 11 studenten en 2 docenten. Hier een week met Erik Dirksen, voor de vijfde keer voorzitter van de commissie.

maandag 4 september

Het is zover. Vandaag wordt alweer een nieuwe lading eerstejaars over ons uitgestort. Elke keer opnieuw is het spannend, of het door ons georganiseerde programma zonder kleerscheuren kan worden afgewerkt. Alle commissieleden staan op scherp.

9 uur: eerst naar de faculteit met mijn goede vriend Fred, die dit jaar voor de tweede maal als een van de koks in Hoeven zal fungeren. Van Frans Klijn krijgt hij enige duizenden gulden mee, om op deze dag reeds inkopen voor het „buitengebeuren” te doen. Daarna, rond tien, loop ik naar de Lutherse Kerk, in gebruik als Aula, waarom 11 uur het programma zal beginnen. Een onaangename verrassing: De Aula is in gebruik voor een grote groep rechtenstudenten, die ook al met hun introductie bezig zijn. Er valt dus niets van te voren te inspecteren. Buiten groeit een grote menigte eerste jaars aan. Om elf uur zijn de juristen eindelijk klaar, en met een kwartier vertraging kunnen we beginnen.

In verband met de indeling in werkgroepen worden alle eerstejaars geteld. Er zijn er precies 500 aanwezig, 100 minder dan vorig jaar. (In de loop van september komen daar altijd nog enige tientallen bij.) Iedereen is erg rustig, wat wel prettig is als je ze als eerste moet toespreken. Ik begin met het programma van de komende dagen uit te leggen, en geef daarna het woord aan Professor Lambooy die het officiële welkomstwoord houdt. Ik hou me intussen bezig met te kijken of alle mentoren, die we nodig hebben voor begeleiding van de te vormen groepen wel aanwezig zijn. Na Lambooy komt Frans aan de beurt met een aantal mededelingen voor diegenen die van plan zijn mee te gaan naar Brabant. Dan komt de indeling in groepen. We hebben daar een zeer simpel systeem voor: „voting with the feet”. Eerst

wordt aangegeven welke groepen bestemd zijn voor studenten met respectievelijk een Wiskunde-B of Wiskunde-A vooropleiding. Dan komen per groep twee mentoren naar voren die óf 30 óf 50 studenten meenemen naar het „Mau-poleum”. De aanwezigen worden over de 12 groepen verdeeld en om 1 uur blijven wij in een lege Aula achter. „De kop is eraf”, zonder drukte of chaos is iedereen ingedeeld.

Ik loop terug naar de faculteit, waar een tweede verrassing mij wacht: de gast spreker die we uitgenodigd hadden voor de komende woensdagochtend, moet plotseling naar het buitenland. Gelukkig heeft hij een vervanger, die later blijk zal geven zich prima van zijn taak te kwijten. Die middag heb ik het zelf verder vrij rustig; kijken of er een tweede koffiepoint is bememd, de bagageruimte beschikbaar is, en of de infostand, bijgenaamd „crisiscentrum” zich van zijn taak kan kwijten. Het echte werk wordt gedaan door de 24 mentoren, die deze middag de gehele voorlichting verzor-

gen. Tussen 3 en 4 uur komen de meesten weer naar de kantine, waar zo tegen vieren de eerste borrel aanvangt. Frans is inmiddels nog steeds bezig mutaties in zijn P.C. in te voeren. Sommigen kunnen plotseling niet meer mee naar Brabant (ingeloot in het corps), waardoor weer ruimte voor anderen ontstaat. Om 6 uur naar huis, de eerste dag is prima gelopen.

dinsdag 5 september

Terwijl Anne Leemhuis, studentvertegenwoordiger in het faculteitsbestuur, zorgt voor het uitzetten van extra klapstoelen in de betrokken collegezalen, stroomt de kantine vol. Het programma van de tweede dag staat op het punt te beginnen. Omdat de collegezalen maximaal zo'n 250 personen kunnen bevatten, wordt er een dubbel programma gebracht. Ellen roept iedereen op naar de zalen te gaan, waarna Hans Kerbusch, ouderejaars, het programma in 2174 aan elkaar praat en ik in 1174. Tussen 10 en 12 wordt voorlichting gegeven over de

vier propedeusevakken die in het eerste trimester worden gegeven, alsmede over het keuzevak en over de rol van de studentendekanen.

Om 12 uur is het eerste gedeelte van het introductieprogramma afgelopen, en vertrekken diegenen die niet mee naar de zgn. „buitendagen” in Hoeven gaan. 260 (de maximale capaciteit), blijven er over, alsmede zo'n kleine 40 mentoren en commissieleden.

Om 1 uur rijden de bussen voor en kan Frans met zijn werk, een correcte indeling per bus, beginnen. Ook dat geschiedt vrij vlot en wij vertrekken daarna met onze eigen auto's, omdat we die in Hoeven altijd nodig hebben om bezoekers van het station te halen, en andere klusjes op te knappen. Het programma is nu in volle gang, zelf heb ik daarin er alleen maar voor te zorgen, dat alles volgens plan verloopt. Het eerste programmaonderdeel, de debatwedstrijd staat voor 8 uur op het programma. Hans Amman, docent I.E.B. leidt het geheel; 2 docenten, Herman ten Napel en Erik Poelman, 2 ouderejaars, Maurice Orij en Henk van Dijk, en 4 nog onbekende eerstejaars zullen debatteren over stellingen die variëren van „verlaging van het minimumloon is een effectieve bestrijding van de werkloosheid” tot „om een daadwerkelijke bijdrage aan verbetering van het milieu te leveren dient privé autogebruik afgeschaft te worden”. Er wordt een jury samengesteld en ook de zaal mag zijn mening geven. Soms lopen emoties hoog op, de stemming zit erin. De docenten redden het niet, een eerstejaars (wist ik zijn naam nou nog maar) wint glorieus. Die komt er wel. Nadat om 10.30 de disco onder leiding van Leo en Vincenzo van start is gegaan en de snackbar in de kleine bar is geopend, vertrek ik om 1 uur naar mijn slaapzak, mijn dromen afgewisseld door vrolijk geroep, bonkende deuren en, hoor ik het goed, nee toch, vuurwerk?!

woensdag 6 september

Deze dag staat in het teken van de verkiezingen. Om 9 uur begint het ontbijt in de grote tent. Koffie en thee worden deze dagen door Koen en Inge prima verzorgd. Om half elf verschijnt onze gastspreker, mr. Fuchs, secretaris van de Amsterdamse Effectenbeurs, een zeer aimabele man. Hij zal een voordracht houden over de invloed van „Europa 1992” op de Amsterdamse effectenbeurs. Elk jaar wordt er tijdens de dagen in Hoeven een actueel economisch onderwerp belicht. Een zorg is altijd of het onderwerp wel de aanwezigen in de zaal, vaak nog met een kater van de vorige avond, aanspreekt. Gelukkig komen er veel vragen en reacties op het gebodene zodat mijn

zorg misplaatst bleek. Dan 's middags, de „spelenmiddag”. Wouter, Hans, Inge en de mentoren geven leiding aan drie grote spelen: het gloednieuwe Wereldhandelsspel en het beursspel en het „beginnend ondernemen”. Voor de zoveelste keer is het prachtig weer en kan alles afgehandeld worden op het grote grasveld. Zelf pak ik de stapel tijdschriften die ik heb meegenomen (nee hoor, niks Story, Privé of Panorama, maar Business Week, South en de Far Eastern Economic Review) en trek me op een rustige plek in de zon even terug. Tussen de bedrijven door zijn er door Anne en Lucette „schaduwverkiezingen” georganiseerd, en zorgen wij dat iedereen die wil stemmen naar het plaatselijke stembureau wordt getransporteerd.

's Avonds blijkt dat de gemiddelde econoom niet de gemiddelde Nederlander is. De V.V.D. is de populairste partij onder de economen, iets wat mij als VVD'er, in deze moeilijke tijden, grote deugd doet.

's Avonds komen in het programma diverse groeperingen die op onze faculteit actief zijn aan bod. Aktiegroep, Nobas en Rostra doen hun zegje. Anne presenteert met veel verve het programma. Na afloop staan er in de grote tent en de kleine bar twee televisietoestellen klaar, om de verkiezingsuitslagen te volgen. De voetbalwedstrijd die ook al aan de gang is wordt op video opgenomen en om half een afgedraaid. Gelijktijdig draait de disco weer op volle toeren. In de bar werkt Patrick zich een ongeluk. Vervelen doet niemand zich.

donderdag 7 september

's Nachts wat kleine problemen. Omwonenden bleken toch wat last van het feestgedruis te hebben, zodat de muziek wat zachter moet, iets wat niet iedereen op prijs stelde.

Nadat de heer Vlug, beheerder van „De Olmen” zich ermee moest bemoeien, werd de zaak in der minne geschikt en liep alles verder op rolletjes. Voor het ochtendprogramma waren door Jolanda vijf afgestudeerden van onze faculteit uitgenodigd, Marjan de Ruigt, Heleen Gerritsen, Lein de Zoete, Albert Eussen en Dick van Nes. Zij vertelden allen iets over hun werk, wat varieerde van het in opleiding zijn tot accountant tot „headhunter” bij een personeelsselectiebureau. Het is van groot belang dat men zich bij het begin van de studie al realiseert, wat men er allemaal mee kan doen. Dit was voor mij een rustige dag.

's Middags sport!! Toen bleek het eerste kleine foutje, we hadden niet voldoende op tijd aangekondigd, dat er ook de mogelijkheid bestond naar de sterrenwacht te gaan, zodat we daar een aantal plaatsen van over hielden. Volgend jaar beter opletten.

Hoewel ik me, als fervent hardloper, had voorgenomen aan de door Dirk georganiseerde veldloop mee te doen, bleek het toch noodzakelijk dat ik nog een paar extra inkopen moest gaan doen. In de namiddag met Janine en Lucette naar Bergen op Zoom om de 1e-jaars-krant af te halen, die bij het avondeten gedistribueerd moest worden.

Die avond dulle pret met de wat wij noemden de „eerstejaarsshow”. Elke groep wordt geacht zelf iets op te voeren; dit alles gepresenteerd door Victoria! Tussendoor een door Peter en Ronald geleide gecombineerde quiz/knock-out wedstrijd. Plotseling bleek dat daarin ook voor mij een rol was weggelegd. Eerst moest ik in de zaal iemand zoeken, waarvan ik dacht dat diegene het grootste hoofd van alle aanwezigen had, en daarna bleek ik nog in het krijtperk te moeten treden bij een ballonopblaaswedstrijd. Het eerste ging mij beter af dan het laatste. Toen na al dit spektakel ook nog een film van Eddie Murphy was vertoond, kon de laatste disco-avond beginnen. Velen zijn niet naar bed geweest.

vrijdag 8 september, „the day after the 3 nights before”.

Afgelopen was het met de lol, alleen corvee en schoonmaken restte. Voor de vijfde achtereenvolgende keer kon ik een zucht van verlichting slaken. Geen brand, geen moord en doodslag, geen ongelukken. Iedereen kon, zij het doodop en uitgeput naar huis, om zich voor te bereiken op de 11e september, de dag dat het allemaal echt zou beginnen. Om 11 uur vertrok ik, aan Frans de leiding voor het laatste uur overlatend. We waren er weer in geslaagd om met 300 mensen een fantastische week te hebben.

Ieder krijgt wat hij verdient

Het besturen van de faculteit Economische wetenschappen en Econometrie blijkt moeilijk te zijn. „Alles gaat traag en moet langs veel kanalen” aldus Cornelia Goedhuis, die het afgelopen jaar student-lid van het faculteitsbestuur was. Haar plaats is inmiddels overgenomen door Anne-Ismaël Leemhuis. Naar aanleiding van die wisseling van de wacht praten we even met het ‘oude’ en het ‘nieuwe’ student-bestuurslid.

Jacco Knotnerus, Jasper Wesseling

Cornelia was tijdens haar studie actief in de NOBAS en werkt nu bij de afdeling Economisch Onderzoek van de AMRO-bank. Anne-Ismaël is 4e jaars student economie en deed onder andere bestuurservaring op in de faculteitsraad, voor de AGE-fractie.

Op de faculteit heeft de faculteitsraad de hoogste beslissingbevoegdheid. De zorg voor de dagelijkse gang van zaken is in handen van het faculteitsbestuur, waarin ook een student zitting heeft. In de praktijk is de rol van het faculteitsbestuur aanzienlijk omdat de faculteitsraad laks opereert.

wapenfeiten

Cornelia, hoe vind jij dat het bestuur het afgelopen jaar gefunctioneerd heeft?

Cornelia: „Dit jaar heeft het bestuur veel beter gefunctioneerd dan vorig jaar. Er is minder tijd verspild aan het oplossen van conflicten. Er is dit jaar veel in gang gezet op de faculteit en het instellen van een full-time directeur (wiens voorname taak het is de financiën van de faculteit onder controle te houden JK,JW) heeft de contacten met het Maagdenhuis sterk verbeterd.”

Wat is er dit jaar concreet in gang gezet?

Cornelia: „Het belangrijkste van dit jaar is dat de strategiecommissie nieuw leven is ingeblazen. Door een dergelijke commissie wordt de faculteit gedwongen weer eens na te denken over de toekomst van de opleiding. Het gaat daarbij om de positie van het onderwijs zowel binnen als buiten de faculteit. Dit is immens belangrijk omdat we op een aantal fronten op een dood spoor dreigen te belanden.”

„Een tweede punt is dat we buitengewoon hoogleraren hebben kunnen aantrekken met externe middelen, zoals bijvoorbeeld voor luchtvaartconomie. Ten derde hebben we een commissie externe betrekkingen opgezet die alle excursies en symposia die de faculteit organiseert binnen één organisatie

brengt. Verder is er dit jaar serieus nagedacht over de komende modulering van de universiteit.”

Hoewel er het afgelopen jaar een meer actief beleid is gevoerd betekent dat niet dat bepaalde problemen, waarmee de faculteit momenteel kampt, direct zijn opgelost. Ook dit jaar zijn er 700 nieuwe economiestudenten, zijn er weer gigantisch drukke werkcolleges en is er weinig zicht op extra formatieplaatsen. Dit betekent dat er ook dit jaar weinig zicht is op een verbetering van de sfeer op de faculteit; het gros van zowel docenten als studenten lijkt weinig geïnteresseerd in de faculteit. Alles en iedereen loopt een beetje door het gebouw heen, zonder betrokken te zijn, en gaat z'n eigen gangetje.

'Borrelpraat'

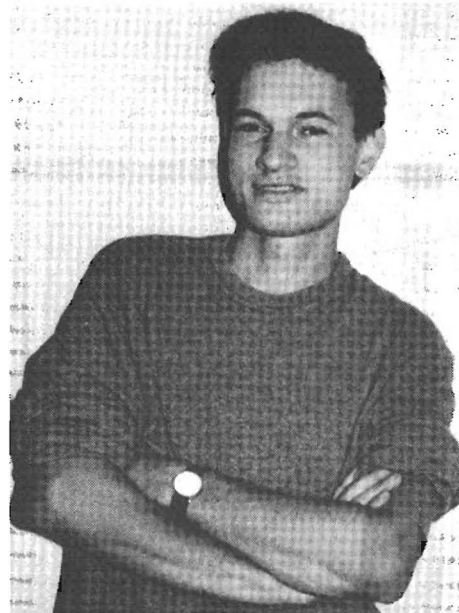
De sfeer op de faculteit is mat. Je krijgt als student nou niet de indruk dat er veel van, bijvoorbeeld, het bestuur uit gaat. Mag het bestuur zich dat niet aantrekken?

Cornelia: „Ik ben het er absoluut niet

mee eens dat er weinig van het bestuur uitgaat. Het bestuur is doorlopend in overleg met het College van Bestuur. De contacten met de universiteit zijn echt heel veel verbeterd en iedereen is keihard bezig voor meer formatie en voor een rechtvaardige verdeling. Het probleem is de gebrekkige back up vanuit de faculteit.”

Anne-Ismaël: „De docenten hebben over het algemeen altijd heel veel te klagen. Maar daar waar ze de kans krijgen om een daad te stellen laat men het afweten. De faculteitsraad zou de meest invloedrijke instantie op de faculteit kunnen en ook moeten zijn. De raad heeft de ruimte om beleid te maken, maar maakt daar geen gebruik van. Ze functioneert absoluut niet zoals dat zou moeten. Ik heb zelfs de indruk dat discussies regelmatig dreigen af te zakken naar borrelpraatniveau. De studentenfracties vormen hierop een gunstige uitzondering. Ik zal een voorbeeld geven: uit de financiële papieren die de raad de laatste tijd van het bestuur heeft gekregen was geen volledige informatie uit te halen. De raad heeft budgetrecht dus je verwacht commentaar, je hoort tenslotte iedereen altijd kankeren op de financiële warboel van het Maagdenhuis. Maar het heeft vooralsnog geen commentaar opgeleverd van de docentenfracties. Alleen de studenten hebben hun mond opengegaan. Een ander voorbeeld is de actiedag die Knaack drie jaar geleden organiseerde. Er waren nauwelijks docenten. Een laatste voorbeeld: Ik heb voordat de verkiezingen voor de universiteitsraad waren gestart vorig jaar in de raad gezegd van: „nou heren, ik verwacht veel economen hoog op de lijst van de universiteitsraad-docentenfracties.” Moet je niet denken dat er daar ook maar enig animo voor was. Je kunt zeggen dat we in dat opzicht krijgen wat we verdienen.”

Margewerk

De raad functioneert dus niet en jullie krijgen beleidsruimte in je schoot geworpen. Hoe krijgt dat daadwerkelijk gestalte in jullie contacten met het Maagdenhuis?

Anne-Ismaël: „Er is regelmatig het periodieke overleg tussen het faculteitsbestuur en het College van Bestuur. Daarnaast is de directeur van de faculteit een constante schakel tussen ons en het Maagdenhuis. Daardoor krijgen we nu bepaalde informatie van de universiteit veel eerder dan vroeger. Natuurlijk blijven ook de informele contacten belangrijk. Die zijn nu goed te noemen, maar dat was vroeger wel anders.”

Het probleem waar de faculteit al enige jaren mee kampt is de verdeelsleutel, gehanteerd door de universiteit, die bepaalt hoeveel formatie een faculteit jaarlijks krijgt toegewezen. De FEE is een groeifaculteit en heeft eigenlijk recht op meer formatieplaatsen. Het verdeelmodel werkt echter ongunstig in die zin dat er een vertraging van enige jaren in verdisconteerd zit. Er wordt nog gerekend met studentenaantallen van enige jaren geleden. De faculteiten die te kampen hebben met dalende studentenaantallen verzetten zich hevig tegen een meer direct werkende verdeelsleutel. De arbeidsplaatsen die Economie met name extra zou krijgen zou ten koste gaan van arbeidsplaatsen op deze zogenaamde krimpfaculteiten.

Cornelie: „Dat model is zo ingewikkeld. Er is zelfs op het Maagdenhuis maar één iemand die het helemaal begrijpt. Als je bijvoorbeeld met nieuwe voorstellen of gegevens komt aanzetten dan wordt dat allemaal in dat model gestopt, het resultaat blijkt dan dat je nauwelijks meer geld krijgt. Dan voel je je machteloos. Dat geeft je echt een beetje een ‘overgeleverd zijn-gevoel’.”

Maar dan moet je daar toch iets aan doen?

Cornelie: „Het is niet zo dat iedereen zich in dat model moet gaan verdiepen omdat het idee bestaat dat men oneerlijk behandeld wordt. Als bestuur heb je daar trouwens ook geen tijd voor.”

Anne-Ismaël: „Op zich werpt het beleid van het faculteitsbestuur wel vruchten af. Er worden succesjes geboekt maar het gaat niet met miljoenen tegelijk. Het blijft margewerk. Maar realiseer je wel dat marges ook heel belangrijk kunnen zijn.”

Hoe is de houding van het College van Bestuur ten opzichte van de economen?

Cornelie: „het CvB is ontvankelijker geworden, het gaat allemaal wat soepeler sinds de komst van Gevers.”

Anne-Ismaël: „Met Gevers valt goed te praten alleen de rest werkt niet mee. Hij alleen kan niet de hele universiteitsraad naar z'n hand zetten, laat staan het logge bureaucratische apparaat van het Maagdenhuis.”

Hobbelen

Het lijkt er ook niet op dat studenten nou zo betrokken zijn.

Cornelie: „Er zijn inderdaad te weinig studenten die actief zijn. Maar degenen die iets doen in de raad of in commissies zijn erg geïnteresseerd en werken hard.”

Anne: „Het zal nooit zo zijn dat je veel studenten echt actief zult krijgen. Maar ja, dat is overal zo. De wereld wordt gemaakt door een paar procent van de mensen en de rest hobbelt er een beetje achteraan. Waarom zou dat bij ons op de faculteit ineens anders moeten zijn. Je moet er toch ook niet aan denken dat van die paar duizend studenten bij ons op de faculteit op eens de helft actief zou worden.”

Wat ik tekenend vind, is dat goede onderwijsveranderingen altijd van de studenten komen en niet van docenten. Docenten zien lijdzaam de werkcolleges groter worden, maar denken er niet aan een alternatief te bedenken dat er voor zorgt dat het karakter van die werkcolleges behouden blijft.”

Bul-uitreiking

Het moet toch frustrerend zijn dat zo weinig studenten zich voor jouw werk interesseren.

Cornelie: „Dat is inderdaad niet leuk, maar veel frustrerender is het dat veel plannen gewoon stuklopen. Er waren een heleboel plannen die ik had willen realiseren maar die niet uit de verf zijn gekomen. Ik ben bijvoorbeeld een tijdje bezig geweest om de bul-uitreiking wat meer cachet te geven, want dat is nu zo'n afknapper. Dat is gewoonweg niet gelukt; er moest ergens geld vandaan komen. Waar dat vandaan moest komen bleef natuurlijk een raadsel. Die traagheid levert frustraties op.”

Wat is volgens jou de oorzaak van die traagheid?

Cornelie: „Nou, het probleem is dat bijvoorbeeld zo'n bul-uitreiking tijd kost. Docenten worden geacht een klein deel van hun tijd daaraan te besteden. Maar andere dingen, zoals bijvoorbeeld onderzoek, vindt men al snel belangrij-

ker. Je moet dus constant mensen enthousiast maken. Dat is soms heel moeilijk.”

Anne: „Ik meen ook een cultuurverschil te zien tussen de voormalige economiefaculteit en de voormalige Interfaculteit Actuariaal en Econometrie. Bij Econometrie is men gemakkelijker. Als er ergens wat geld beschikbaar komt, dan vindt men er snel een bestemming voor. Bij Economie vindt men het beschikbare bedrag te laag waardoor er helemaal niks mee gebeurt.”

Cornelie: „Econometrie heeft meer ruimte omdat het niet zo groot is en dus de vergadercultuur nog niet zo sterk ontwikkeld is. Economie heeft een meer geformaliseerde overlegstructuur. Dat betekent dat je meer inspraak hebt, maar dat het ook langer duurt voordat er iets besloten is.”

Strategie

Is één jaar bestuur niet te kort om alle kanalen te leren kennen?

Cornelie: „Dat is ook de bestaande discussie. Moeten we niet een manager-een beroepsbestuurder-aantrekken? Het klinkt natuurlijk wel goed als je van de problemen hoort, maar het probleem is dat een bestuurder wel echt feeling moet hebben met de universiteit. Dat zou wel eens een probleem kunnen zijn. Maar ik moet wel zeggen dat één jaar besturen inderdaad kort is.”

Hoe ziet de toekomst van de faculteit er uit? Wat kunnen wij van de strategiecommissie verwachten? Het eerste rapport moet nog steeds uitkomen.

Anne: „De strategiecommissie werkt inderdaad traag. Maar dat is niet het grootste probleem, want je kan nu toch al discussie voeren, zodat er wel van alles gebeurt. Volgens mij is de strategiecommissie te veel gericht op de naam van de faculteit. We moeten echter de problemen bij de bron aanpakken.

Wat is er de afgelopen jaren gebeurd? Er zijn te grote werkgroepen ontstaan waardoor de kwaliteit van het onderwijs is achteruit gegaan. Dat is nou juist onze primaire taak!

Wijs mij de plekken aan waar er op onze faculteit wetenschappelijk onderwijs wordt gegeven. Het zijn er niet veel. In een actieweek werd er eens aan een hoogleraar gevraagd wat het verschil was tussen HBO en wetenschappelijk onderwijs. Het was vijf minuten stil.”

Wat denk je daar het komende jaar aan te gaan doen?

Anne: „Mijn prioriteit ligt bij het voeren van discussie. Er moet gepraat worden over onderwijs. Ik wil die discussie nieuw leven inblazen en kijken of studenten er een bijdrage aan kunnen leveren.”

Ik heb een ABN Studenten-budgetrekening waarop ik f 2.000,- rood mag staan.

Ik ben bij de ABN.

Deelname mogelijk aan de regeling gespreide betaling collegegeld.

Speciaal voor H.B.O.- en W.O.-studenten met een maandelijkse studietoelage volgens de Wet Studiefinanciering heeft de ABN de Studenten-budgetrekening. Een rekening die u gedurende het hele studiejaar de nodige financiële speelruimte geeft, omdat u er tot f 2.000,- rood op mag staan. En dat tegen een rente die belangrijk lager is dan normaal. Gemakkelijk voor het opvangen van pieken in uw uitgaven, zoals aan het begin van een nieuw studiejaar. Bijvoorbeeld voor het betalen van collegegeld, studieboeken etc. Uiteraard heeft de ABN Studenten-budgetrekening alle gemakken (gebruik cheques en geld- en betaalautomaten) van een gewone betaalrekening waarop uw inkomsten binnenkomen. Daardoor staat u niet onnodig rood en beperkt u de kosten. Zeker als u weet, dat u een aantrekkelijke creditrente krijgt. Kortom: een rekening waar u veel plezier aan kunt beleven. Voor minderjarige en deeltijd-studenten, die geen WSF-studietoelage ontvangen, heeft de ABN een andere uitstekende betaalrekening.

Ik ben geïnteresseerd in de ABN Studenten-budgetrekening. Stuur mij vrijblijvend nadere informatie.

Naam: _____ m/v

Geboortedatum: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Opsturen in een ongefrankeerde envelop naar: ABN Bank, 3.D.80, Antwoordnummer 1555, 1000 PA Amsterdam.

RE

ABN Studenten-budgetrekening. ABN Bank

Dalebout, geniaal of krankzinnig?

*Al sinds mensenheugenis klopt de heer Dalebout op de deur van economenland met de boodschap dat zijn ideeën de westerse economie voorgoed uit het slop zullen halen. Van diegenen die door de autodidact benaderd zijn beschouwen velen hem als een clown aan wie niet te veel aandacht besteed moet worden. In zijn nieuwste boek, *Betere economie*, laat Dalebout zich denigrerend uit over de economische theoretici en beleidsmakers van de laatste decennia. Rostra besloot de 76-jarige auteur een eerlijke kans te geven*

Raoul Leering

Monetaire expansie

Het boek is als een pamflet geschreven. Door zich pagina voor pagina van vele dikgedrukte en met hoofdletters geschreven woorden te bedienen lijkt de schrijver zijn lezers te willen indoctrineren met zijn ideeën.

Het boek is opgebouwd uit een theoretisch en een praktisch gedeelte. In de theorie wordt de economie besproken aan de hand van de arbeidsmarkt en de betalingsbalans. Werkloosheid kan volgens Dalebout eenvoudig opgelost worden door meer geld in de economie te pompen. De oorzaak van het aanbodoverschot op de arbeidsmarkt doet volgens Dalebout nauwelijks ter zake. Ook niet als dit inflatie is. Juist bij inflatie is geldcreatie volgens hem het middel bij uitstek om de de werkloosheid te bestrijden. Inflatie wordt zijns inziens veroorzaakt door loonstijgingen die de stijging van de arbeidsproductiviteit overtreffen. Deze kostenstijgingen leiden vervolgens tot prijsstijgingen. Bij de aanwezige geldhoeveelheid is men dan niet in staat om het zelfde aantal goederen te kunnen kopen waardoor de afzet daalt, met als gevolg een teruglopende vraag naar arbeidskrachten. Geldschepping dient er voor te zorgen dat de koopkracht op peil blijft zodat de werkgelegenheid niet terugloopt. Volgens de schrijver hoeven we niet bang te zijn dat deze monetaire expansie de inflatie verder zal aanwakkeren. Om dit te garanderen is het volgens Dalebout wel noodzaak dat het extra geld geleidelijk in omloop te brengen, zodat de bedrijven hun productie tijdig kunnen aanpassen aan de toename van de vraag.

Beperkingen

In het praktische gedeelte legt Dalebout

in vogelvlucht 5 kapitalistische economieën, waaronder de Surinaamse, onder de loep. De analyses getuigen niet van een degelijk onderzoek naar de feiten. De Amerikaanse economie bijvoorbeeld verkeert volgens Dalebout momenteel in een situatie van onderbesteding en (de daarmee gepaard gaande) conjuncturele werkloosheid. Zoals bekend is eerder het omgekeerde het geval in de V.S.

Ook bij de analyse van de Nederlandse economie lijkt het alsof de auteur een aantal zaken niet goed op een rijtje heeft staan. Zo stelt hij bijvoorbeeld dat monetair gefinancierde overheidsuitgaven tot een hoger financieringstekort leiden. Daarmee zouden budgettaire en monetaire financiering van overheidsuitgaven, geheel ten onrechte, aan elkaar gelijkgesteld worden.

Verder zijn er nog een aantal tekortkomingen in de analyse. Zoals hierboven uiteengezet ziet de schrijver in een situatie van onderbesteding af van het bestaan van vraaginflatie. Dit is echter voor discussie vatbaar. Hij lijkt namelijk te vergeten dat de mate van onaangesproken capaciteit niet in alle sectoren gelijk hoeft te zijn. Daarnaast hoeft de voorgestelde monetaire expansie niet voor elke productiesector dezelfde vraagtoename op te leveren. Het voorgaande toont aan dat ondanks onderbesteding op macroniveau vraagoverschotten kunnen ontstaan, die dan vraaginflatie veroorzaken. Dit wordt nog versterkt door de mogelijkheid dat bij werkloosheid op macroniveau er op deelmarkten van de arbeidsmarkt vraagoverschotten ontstaan wat op haar beurt de inflatie kan aanwakkeren. Dat dit ook daadwerkelijk in de praktijk voorkomt wordt momenteel in Nederland aangetoond. Deze vorm van inflatie mag dan wel als kosteninflatie te

boek staan maar is in dit geval duidelijk het gevolg van extra vraag die uitgeoefend wordt door de geldhoeveelheid op te voeren.

Overigens gaat Dalebout sowieso voorbij aan de specifieke problemen van de arbeidsmarkt terwijl juist daar een groot deel van het Nederlandse werkloosheidsprobleem ligt. Met name de (korte termijn) flexibiliteit van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn bedroevend laag(1).

Tevens besteedt de auteur te weinig aandacht aan de gevolgen van prijsstijgingen die door loonstijgingen geïnduceerd zijn. Inflatie moet volgens hem, zoals eerder gezegd, opgevangen worden door monetaire expansie zodat koopkracht van de Nederlandse consument niet terugvalt. Daarbij ziet Dalebout echter over het hoofd dat meer dan de helft van de Nederlandse productie geëxporteerd wordt en het is voor de Nederlandse overheid nou eenmaal niet mogelijk om de buitenlandse geldhoeveelheid te beïnvloeden om zodoende de prijsstijgingen te compenseren. Hierdoor komt onze exportafzet onder druk te staan. In Dalebouts filosofie valt dit te ondervangen door de gulden te devalueren. Of dit de verslechtering van betalingsbalans geheel kan compenseren is geen zekerheid. Nederland voldoet welliswaar aan de Marshall-Lernerconditie(2), maar er zijn daarnaast andere factoren die de ontwikkelingen van de handels en dienstenbalans beïnvloeden. Zo speelt de prijs van importproducten een belangrijke rol voor de prijs van onze exportgoederen. Als gevolg van de devaluatie moet voor deze goederen meer geld op tafel gelegd worden. Hierdoor wordt (tenminste een deel van) het voordeel teniet gedaan. Leidt de kostenstijging niet tot prijsstij-

ging dan zal het ten koste gaan van de lonen of de winsten, wat op hun beurt weer negatieve bestedingsimpulsen veroorzaakt. Verder leidt devaluatie volgens de Nederlandse bank tot rentestijging wat wederom tot vraaguitval leidt. Ook wanneer devaluatie wel tot verbetering van de betalingsbalans leidt dan nog lijkt dit voor Nederland momenteel geen voor de hand liggend instrument. Een nog hoger overschot voor Nederland betekent nl. grotere tekorten voor het buitenland. Zeker bij herhaaldelijk devalueren zijn tegenmaatregelen dan te verwachten. Mede in het licht van de Europese integratie is dit ongewenst.

Tevens dient er nog op gewezen te worden dat naast de lonen ook de grondstofprijzen, los van wisselkoersveranderingen, een kostenfactor zijn die tot inflatie kunnen leiden. De oliecrisis uit de jaren '70 hebben dit voldoende aangetoond. Dalebouts analyse komt helemaal op losse schroeven te staan als men bedenkt dat werkloosheid niet altijd veroorzaakt wordt door tekortschieten van de effec-

tieve vraag. Voor Nederland werd geschat dat het aandeel van deze Keynesiaanse werkloosheidsvorm in 1983 niet meer dan 20% van het totaal bedroeg⁽¹⁾. Het aandeel van de klassieke werkloosheid, veroorzaakt door te hoge reële lonen, lag met 55% een stuk hoger. Aangezien de conjunctuur er in '88 en '89 veel beter voorstaat dan in '83 boet Dalebouts benadering alleen hierom al aan kracht en geldigheid in.

Showroom

Los van de hiervoor behandelde en overige onjuistheden brengt Dalebouts analyse weinig nieuws. Expansief monetair beleid is iets wat we al kennen van de Neoklassieke-Keynesiaanse synthese, vorm gegeven in het aloude IS-LM model. De schrijver onderkent dit zelf ook, maar beweert dat de samenhang waarin hij zijn benadering presenteert wel nieuw is. Als dit al zo zou zijn dan wordt dit niet duidelijk bij het lezen van het boek, gezien het feit dat ook de combinatie van zijn beleidsvoorstellen al vele

malen eerder door anderen gedaan is. Al met al weinig redenen voor Dalebout om zich als de verlosser van de kapitalistische economie te presenteren. Respect moet wel opgebracht worden voor de gedrevenheid waarmee de auteur aan de weg probeert te timmeren. Echter zolang hij zijn analyses niet beter nuanceert blijft hij eerder een kandidaat voor Showroom dan, zoals hij zelf graag zou zien, voor de Nobelprijs.

(1): S.E.R. rapport: Flexibiliteit arbeidsmarkt en werkloosheid (1987)

(2): Als een land aan de Marshall-Lerner voldoet leidt devaluatie van de nationale valuta onder voorwaarde van een constant binnenlands prijspeil tot verbetering van de saldi op de handels en dienstenbalans.

N.B. Betere economie; geen recessie en werkloosheid meer.
verkrijgbaar door overmaking van FL.34.75 op
Postgiro t.n.v. Het Havenhoofd Postbus 3341
1001 AC A'dam

Nog even dit

de loop van een aantal jaren alle universiteiten met elkaar vergeleken. Een commissie van deskundigen vergelijkt ieder jaar een aantal faculteiten met hetzelfde vakgebied. Dit jaar behoren de economische faculteiten tot de uitverkorenen. Zij worden, voornamelijk op onderwijskundig gebied, doorgelicht en met elkaar vergeleken.

Voor deze visitatie-commissie moet de faculteit een rapport opstellen. Dit is de zogenaamde zelfstudie. Geen geringe klus. Het laatste in de reeks projecten van dit jaar is de strategie-commissie. De strategiecommissie zal een strategie-rapport

voor de faculteit opstellen. Het gaat hier om onderwijs en onderzoek in de toekomst. Veel werk zit hier uiteraard in het opstellen van het rapport. Toch is het rapport waarschijnlijk slechts de aanzet tot een stevige discussie over dit thema. Een discussie die slechts zin heeft als de hele faculteit, de docenten, het ondersteunend en beheerspersoneel en de studenten er actief aan deelnemen.

Deze strategie-diskussie behoort zondermeer tot de grootste uitdagingen van komend jaar.

Deze eerste blik op komend jaar leidt ertoe dat er veel geëist zal worden van studenten, docenten en van....delen van het faculteitsburo.

Het wordt dit jaar de handjes uit de mouwen. Er zal geen ruimte meer zijn voor een „sociale niet-werkplaats sfeertje”.

We gaan er tegenaan dit jaar!

Nog even dit!

Anne-Ismaël Leemhuis

Welkom iedereen terug van vakantie en/of vakantiewerk. En vooral ook; welkom eerstejaars. Welkom op de achterpagina van Rostra waar je kunt smullen en smikkelen van wat er diep verborgen in de faculteit gebeurt.

Onze faculteit is een leerfabriek, onderwijs fabriek en wetenschapsfabriek. De omzet is + 13 miljoen per jaar en er zijn ongeveer 3500 studenten. Dit apparaat moet uiteraard bestuurd en geleid worden. Dat besturen van de faculteit gebeurt niet door in BMW's rondscheurende managers. Nee, het besturen van de faculteit gebeurt door de Faculteitsraad (FR) en door het Faculteitsbestuur (FB). De faculteitsraad bestaat uit 7 docenten, 1 OBP'er (Ondersteunend en BeheersPersoneel) en 6 studenten. Het faculteitsbestuur bestaat uit 3 docenten, 1 OBP'er en 1 student. De faculteitsraad houdt zich vooral met de grote lijnen van het beleid bezig en het faculteitsbestuur met de dagelijkse gang van zaken.

Deze organen hebben natuurlijk adviescommissies waar ook docenten en studenten in zitten.

De docenten en studenten die actief zijn in de commissies en raden bepalen veel zaken die direkt invloed hebben op bijvoorbeeld het onderwijs.

In „Nog even dit!” lees je wat er gebeurt in de politieke keuken van de faculteit. Het studentbestuurslid, ondergetekende, houdt je op de hoogte.

Onderwijsprogramma's

Voor de studierichtingen van onze faculteit worden alle onderwijs programma's ieder jaar „gecontroleerd” door commissies. Mits goed bevonden, worden ze goedgekeurd door de faculteitsraad (FR).

Is dit onnodige bureaucratie?

Nee, want onveranderde programma's zijn zogenaamde hamerstukken, ze worden direct goedgekeurd. Maar soms zijn er klachten over een vak geweest, of zijn er nieuwe boeken ingevoerd en dan is enige controle, ook van studenten, goed. Bijvoorbeeld een oud boek van 100 pagina's wordt vervangen door een nieuwe van 400 pagina's. Dat is niet redelijk. Of andere vakken zijn te duur. Enkele jaren terug is een voorstel van de studenten- organisatie AGE (er zijn twee „politieke” studenten organisaties: de AGE en de NOBAS) aangenomen waarin staat dat een vak een x-bedrag mag kosten per studiepunten. Ieder jaar zijn er bij een aantal vakken wel van dit soort problemen. Vandaar dus een beetje controle.

Artikel 9

Geen land kan zonder wet, geen organisatie zonder regels en zo heeft ook de faculteit een reglement waarin procedures en bevoegdheden staan. Zelf mag de faculteit zo'n reglement opstellen. Maar het moet daarna wel goedgekeurd worden door het College van Bestuur van onze universiteit.

Die goedkeuring is geen formaliteit, want onze faculteit is al lang (jaren!) bezig het reglement goedgekeurd te krijgen. Het grootste probleem is „Artikel 9”. Dit artikel geeft de leden van de faculteitsraad het recht om (vertrouwelijk) kennis te nemen van alle post en notities van het faculteitsbestuur.

Dit recht van de raadsleden garandeert een goede controle mogelijkheid van het bestuur, door de raad. Bestuur en raad hechten sterk aan deze mogelijkheid. Niet alleen uit democratisch besef, maar ook op grond van ervaringen in het verleden.

Om onduidelijke redenen wil het College van Bestuur de raad deze bevoegdheid niet geven. Het faculteits bestuur blijft nog even door vechten.

Vakgroepen

Docenten en vakgebieden zijn verdeeld in vakgroepen. Onlangs bleek dat om verschillende redenen die vakgroep indeling bijgesteld moest worden.

Het faculteitsbestuur ging voortvarend te werk. Iets te voortvarend volgens sommigen. Was men het eens over de structuur van de nieuwe indeling dan waren er plots problemen met de poppetjes. En zo werd de definitieve indeling enkele maanden uitgesteld.

Uiteindelijk zag het er na uit dat de kwestie in de raad van augustus definitief opgelost zou worden. Maar om het spreekwoordelijke „vijf voor twaalf” bleek uitstel noodzakelijk.

Hoe lang gaat dit duren?

Geld

Geld en begrotingen is een belangrijk punt in het facultaire reilen en zeilen. Daarom had het bestuur bij de raadsstukken van augustus de begrotingsplannen voor 1990 gedaan, voor zover nu bekend.

De gelden die onze faculteit van de universiteit krijgt zijn een gevoelig punt. Dit omdat onze faculteit al jaren (relatief) wordt benadeeld door het verdeelmodel van de universiteit. Het faculteitsbestuur is continu in de weer om er voor onze faculteit meer uit te slepen.

In de raadsvergadering kwam duidelijk naar voren dat de vooruitgang in de situatie niet bijster snel verloopt. Van docenten-zijde (!) werden zelfs spandoeken en tomaten gesuggereerd om in te zetten tegen het beleid van de universiteitsraad. Deze raad, die net als de faculteitsraad wordt gekozen uit personeel en studenten, verdeeldt de universitaire gelden. Het is dus een feit dat deze raad al jaren en jaren een scheef model gebruikt. Inderdaad reden om actie te ondernemen.

Hoeveel economen zaten er ook alweer in de universiteitsraad?

Dit jaar

Het komend jaar wordt een druk jaar. Er staan minstens drie grote projecten voor de deur. Als eerste is er de Onderwijs Evaluatie, als tweede de Visitatie en als laatste de Strategiecommissie.

De onderwijs-evaluatie kent een lange, vooral donkere geschiedenis bij de economen. Hoewel er zeer regelmatig van studentenzijde (AGE, Nobas) opaan werd gedrongen, de mening over docenten en studiestof te peilen, lukte de uitvoering maar niet. Voor de vakantie is er over de evaluatie uitgebreid gesproken in commissies en in de raad en ze zal er komen in december.

Het tweede grote project is de Visitatie. Landelijk worden in

Vervolg op pagina 22

Ambitie geeft carrières vaart.

Wie ver wil komen in het bedrijfsleven, heeft voortdurend uitdagingen nodig. Nieuwe, afwisselende ervaringen zijn een bron van inzicht en kennis en leiden tot vooruitgang. Jonge, ambitieuze economen die snel vooruit willen komen, krijgen bij KPMG Klynveld Kraayenhof & Co., accountants daarom alle kansen.

Klynveld maakt deel uit van KPMG met 60.000 medewerkers in 114 landen. Een toonaangevende organisatie op het gebied van accountancy, EDP audit, organisatie- en belastingadvies.

Werken bij Klynveld betekent ervaring opdoen bij tal van bedrijven. Aan de moderne accountant worden daarbij steeds hogere eisen gesteld. Hij loopt voorop bij belangrijke ontwikkelingen en levert op steeds meer gebieden zwaarwegende adviezen: financieel beheer, risico-analyses, expansieplannen, internationale projecten en samenwerkingsverbanden.

Jonge economen worden bij Klynveld voortdurend op de proef gesteld. Door ons gecombineerde programma van studie en training-on-the-job kunnen zij zich snel onderscheiden en worden zij voorbereid op het innemen van steeds verantwoordelijker posities.

Ben jij op zoek naar een uitdagende omgeving waarin je snel carrière kunt maken? Bel of schrijf dan naar Louis Chr. Dell, Hoofd Werving & Selectie, Strawinskylaan 1257, 1077 XX Amsterdam, telefoonnummer 020-5461600.

KPMG Klynveld Kraayenhof & Co.

Accountants

Jonge economen leren bij ons wat ondernemen is.